

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΤΕΣΗ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡ. ΛΗΜΝΟΥ
Η ΑΚΥΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΧΑΡΙΑΤΟΥ
ΩΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
(28 Ἰουλίου 1873).

Εἰ, καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς πληρώσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου Ἀθη-
νῶν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ πρῶτον πεν-
θήμερον τοῦ Ἰουλίου 1873, ἀπέβαινε πλέον ἢ ἐπιτακτικῆ, ὅμως ἐφαίνετο
ὅτι ἴαν δυσχερὲς θὰ ἦτο αὕτη διέβλεπέ τις, ὅτι, ἐνῶ ἡ ἀνάρρησις τῶν
Μισαῆλ καὶ Θεοφίλου δὲν ἐδημιούργησε, τοῦλάχιστον φαινομενικῶς, προ-
στριβὰς μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐν προκειμένῳ ὅμως ἐξεδηλοῦντο
ζωηραὶ ἀνησυχίαι, ὅτι δηλ. ἡ ἐκλογή τοῦ νέου Μητροπολίτου θὰ ἐπέφερε
σάλον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῦ ὁποίου τὰ ἐπακόλουθα θὰ ἦσαν λυπηρὰ καὶ
θὰ ἔδιδεν ἀναμφιβόλως εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ἀφορμὴν ἀπρεποῦς ἐπεμ-
βάσεως, εἰς τὴν καθόλου διοικητικὴν καὶ πνευματικὴν Αὐτῆς ζωὴν. Δυστυ-
χῶς, αἱ ἀπαισιόδοξοι αὗται προβλέψεις ἐπληθύνθησαν, διότι περὶ τὴν ἐκλο-
γὴν τοῦ, ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προκριθέντος νέου Μητροπολίτου συνέβησαν
ἀντικανονικαὶ πράξεις, καὶ ἐπενέβη ἡ Πολιτεία κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε
νὰ περιφρονηθῇ τῆς Ἐκκλησίας ἡ αὐτοτέλεια, διότι δὲν προὔταθη ὑπ' Αὐ-
τῆς ἀνὴρ ἐπιθυμητὸς τοῖς ἄρχουσι πολιτικῶς. Ὅποια ὁμολογουμένως ἀπο-
γοήτευσις καταλαμβάνει τὸν πιστὸν χριστιανόν, ὅταν βλέπῃ τὴν πολιτικὴν
ἐξουσίαν νὰ περιφρονηῇ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν καὶ νὰ ἀπαγορεύῃ εἰς
αὐτὴν νὰ ἐκλέγῃ τὰ ἀρέσκοντα αὐτῇ τελετουργικὰ ὄργανα καὶ δὴ τὸν προ-
καθήμενόν της!

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ γεγονότα ἐξειλίχθησαν ὡς ἐξῆς. Συνοδικοὶ
τῆς ΚΑ'. Περιόδου (1872—1873) ἦσαν οἱ Λευκάδος Γρηγόριος Ἀραβανῆς,
Κερκύρας Ἀντώνιος Χαριάτης, Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Νεόφυτος Κωνσταν-
τινίδης καὶ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἰγνάτιος Ζερβόπουλος, οἵτινες καὶ
συνελθόντες εἰς συνεδρίαν τὴν 28 Ἰουλίου 1873 προέβησαν εἰς τὴν ἐκλο-
γὴν Μητροπολίτου Ἀθηνῶν προκρίναντες ὡς τοιοῦτον τὸν Κερκύρας Ἀν-
τώνιον Χαριάτην, κατὰ τὸ ἀκόλουθον σκεπτικόν. «Ἐπειδὴ, ἐκδημήσαντος
πρὸς Κύριον τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Θεοφίλου ἡ Μητρό-
πολις αὕτη μένει ἤδη χηρεύουσα πνευματικοῦ ποιμένος, ἡ Σύνοδος ἐν τῇ
σημερινῇ συνεδριάσει ἤδη ἀναπληρωθεῖσα καὶ ἐπομένως συγελθοῦσα εἰς
πλήρη συνεδρίασιν, ἵνα διασκεφθῇ περὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ, λαβοῦσα δ'

ὑπ' ὅψιν καὶ τὸ β' ἐδάφιον τοῦ Δ'. ἄρθρου τοῦ Σ'. Νόμου καὶ ἐπομένη τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, συνωδὰ δὲ καὶ τῷ ἀποκλειστικῷ καὶ ἀναφαιρέτῳ αὐτῆς καθαρῶς πνευματικῷ δικαίωματι καὶ συμφώνως πρὸς τὰ ἱερὰ αὐτῆς καθήκοντα ὑποβαλλόμενα αὐτῇ ὑπὸ τε τῶν ἱερῶν καὶ ἀπαραβιάστων κανόνων τῶν θεσπισθέντων ἀπαρεγγλίτως παρὰ τε τῶν θεοφόρων καὶ θεοπνεύστων ἁγίων πατέρων τῆς Ἀποστολικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ συμφώνως πρὸς τὰ καθεστῶτα τῆς Πολιτείας, ἐν πρώτοις ἐπικαλεσθεῖσα τὴν, ἐξ ὕψους, θεϊαν ἐμπνευσιν καὶ μετ' ἐμβροδίῃ μελέτην καὶ ὄριμον διάσκεψιν καὶ ἐπίπνοιαν ἐξελέξατο καὶ ἐψηφίσασα παμψηφεὶ ὡς ἱκανὸν καὶ κατάλληλον διὰ τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον Ἀθηνῶν τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας Κύριον Ἀντώνιον καὶ τοῦτον κανονικῶς, μεταθεσάσης τῆς Συνόδου, ἀπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κερκύρας ὡς κανονικὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἐκρίθη, ἵνα παρακληθῇ τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπως προκαλέσῃ τὴν ἐγκρισιν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως». (Κῶδιξ Ἱ. Συνόδου 15-7-1870—4-8-1873. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο εἶναι ὑπογεγραμμένον μόνον ὑπὸ τοῦ Τριφυλίας. Βραδύτερον ἐκλήθη ὡς σύνοδος καὶ ὁ Φθιώτιδος Καλλίνικος Καστόρχης).

Τὴν πράξιν ταύτην, προσυπογραφεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου Γ. Πραΐδου, λαβοῦσαν οὕτω νομικὴν ἐγκυρότητα, συνωδὰ τῷ τότε Καταστατικῷ Χάρτι, διατυπώσασα εἰς ἔγγραφον, ἀπέστειλεν ἡ Σύνοδος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τὰ περαιτέρω, ἧτοι πρὸς ἐκδοσιν τοῦ οἰκείου Β. Δ. διὰ τὴν νόμιμον ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων τοῦ νεοεκλεγέντος Μητροπολίτου Ἀθηνῶν.

Οὐχ' ἦττον ὁμως τοῦτο, οὐ μόνον δὲν ἐνήργησε, ἐν προκειμένῳ, τὰ δέοντα ἀλλ' ἀπηξίωσε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τό, πρὸς αὐτό, ἀποσταλέν, παρὰ τῆς Συνόδου, ἔγγραφον, τοῦτ' αὐτὸ περιφρονῆσαν τὴν, ἐν τῷ Κράτει, ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, συγκατανεῦσαν μόνον ὅπως τὰς, ἐπὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ ζητήματος, ἀπόψεις αὐτοῦ, γνωρίσῃ εἰς τόν, παρ' Αὐτῆ, Βασ. Ἐπίτροπον διὰ τοῦ κατωτέρου αὐτοῦ ἐγγράφου.

Ἀριθ. { Πρωτ. 5881
Διεκπ. 4004

Ἐν Ἀθῆναις τῆ 31ῃ Ἰουλίου 1873.

Πρὸς

Τὸν παρὰ τῆ Ἱερᾶ Συνόδου Βασιλικὸν Ἐπίτροπον.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δι' ἀναφορᾶς τῆς ὑπ' ἀριθ. 3127 τῆς 28 Ἰουλίου ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν ὅτι ἐξελέξατο καὶ ἐψηφίσασα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην παμψηφεὶ ὡς ἱκανὸν κατάλληλον διὰ τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον Ἀθηνῶν τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας κύριον Ἀντώνιον μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ψηφισάσης καὶ ἐκλεξάσης αὐτόν, καὶ ἐξητήσατο τὴν ἐγκρισιν τοῦ ψηφίσματος τούτου, ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως.

Ἡ πράξις αὕτη τῶν Σ. Σ. Συνοδικῶν προκαλεῖ τὰς ἀκολούθους παρα-

τηρήσεις, τὰς ὁποίας παρακαλεῖσθε, Κύριε Βασιλικὴ Ἐπίτροπε, νὰ ἀνακοινώσητε αὐτοῖς.

Ἡ εἰρημένη πράξις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀντικείμενον ἔχει τὴν μετάθεσιν Ἐπισκόπου ἀπὸ Ἐπισκοπῆς εἰς Ἐπισκοπὴν, εἶναι δὲ ἡ μετάθεσις δικαίωμα ἐξαιρετικόν, ὡς δυνάμενον ν' ἀδικήσῃ τὸν τε μετατιθέμενον Ἱεράρχην καὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀνέκαθεν μὲν ἐλογίσθη ὡς ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἄξιον, διὰ δὲ τοῦ Νόμου ὑπὸ στοιχ. Σ'. τοῦ ἡμετέρου Βασιλείου ῥητῶς ἀπηγορεύθη, πλὴν ἐὰν τὴν μετάθεσιν ἐγκρίνῃ ὁ Βασιλεὺς μετὰ γνωμοδοτήσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. (ἄρθρ. Δ').

Ὅθεν κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἡ μετάθεσις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὀφείλουσαν ἐξάπαντος νὰ προκαλέσῃ καὶ τὴν γνωμοδοτήσιν τῆς Συνόδου.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ προτείνειν, ὅπταν πρόκειται, περὶ μεταθέσεως Ἐπισκόπου εἰς χηρεύουσαν Ἐπισκοπὴν, ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ γνωμοδοτεῖν· αἱ δὲ ἀρχαὶ εἰς ἃς ἀνήκει τὸ δικαίωμα μόνον τῆς γνωμοδοτήσεως δὲν ἐνεργοῦσιν αὐτεπαγγέλτως καὶ ἐκ πρωτοβουλίας, ἀλλ' ὅταν προκληθῶσιν. Εἰς δὲ τὴν προκειμένην περίστασιν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνήργησεν ἐκ πρωτοβουλίας καὶ χωρὶς τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον νὰ προκαλέσῃ τὴν γνωμοδοτήσιν αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα τὸ Ὑπουργεῖον οὐ μόνον δὲν προσέκάλεσε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν γνωμοδοτήσιν, ἀλλὰ μάλιστα προσέκάλεσαν αὐτὴν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 5283 καὶ 5874 ἀπὸ 13 καὶ 26 τοῦ λήγοντος μηνὸς ἐγγράφων αὐτοῦ νὰ προβῇ κατὰ τὸ Ε'. ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ νόμου εἰς τὴν πρότασιν Ἐπισκοπικῆς Ἐπιτροπῆς ἔν τε τῇ Μητροπόλει ταύτῃ καὶ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κεφαλληνίας, καταφανῶς ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ προκαλέσῃ μετὰθεσιν τοιαύτην.

Ἐνεκα τῶν εἰρημένων λόγων τὸ ὕπουργεῖον ἀπορεῖ διὰ τίνα αἰτίαν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, γνωμοδοτήσεως μόνον δικαίωμα ἔχουσα ἐπὶ μεταθέσεως Ἐπισκόπου, καὶ μὴ ἐρωτηθεῖσα οὔτε περὶ μεταθέσεως ὀρισμένου Ἐπισκόπου, τοῦ Ἁγίου Κερκύρας, οὔτε περὶ συμπληρώσεως τῆς κενῆς θέσεως τοῦ τῶν Ἀθηνῶν Μητροπολίτου διὰ μεταθέσεως Ἐπισκόπου ἐν γένει, ἀνερώτητος προέβη παρὰ τὸν Νόμον εἰς ρητὴν πρότασιν περὶ μεταθέσεως εἰς τὴν Μητροπόλιν Ἀθηνῶν καί, ἀντικαταστήσασα εἰς τὸ ρῆμα τοῦ Νόμου ἐκφράσεις ἐξ αὐτοῦ ἀποκρουόμενας ἐξέλεξατο (λέγει) καὶ ἐψήφισε διὰ μεταθέσεως Μητροπολίτην εἰς Ἀθήνας καὶ ῥητῶς ἠτήσατο τοῦ ψηφίσματός της τὴν ἐγκρίσιν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως.

Καίτοι τὰ εἰρημένα ἀρκοῦσι πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ἐπὶ μεταθέσεως Ἐπισκόπου, νὰ ψηφίσῃ καὶ ἐκλέγῃ καὶ τοῦ Βασιλέως τὴν κύρωσιν αἰτῆται, ἀλλ' ἄπλῶς νὰ γνωμοδοτῇ ἐρωτηθεῖσα,

μολαυτὰ ἀναγκαῖον κρίνω νὰ ἐπιφέρω καὶ τὰς ἐφεξῆς ἐπὶ τοῦ εἰρημέ-
νου ἐγγράφου παρατηρήσεις.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἀγνοεῖ, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον μετὰ τὴν κοινοποίη-
σιν τοῦ ἀπὸ 13 Ἰουλίου ἐγγράφου περὶ ἐκλογῆς Ἐπισκοπικῶν Ἐπιτρο-
πῶν, βλέπον διὰ τὴν Ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἠδύνατο κατὰ τὴν γνώμην καὶ αὐτῶν
τῶν μελῶν αὐτῆς, νὰ συνεδριάσῃ νομίμως πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου ἐγ-
γράφου, συνεπλήρωσε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος, κα-
λέσαν ὡς Συνοδικὸν Σύνεδρον τὸν Σ. Ἀρχιεπίσκοπον Φθιώτιδος· ἐπομένως
ἄπορον εἶναι πῶς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρεῖδε τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ τὴν ἐνέρ-
γειαν ταύτην τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑποκατέστησε σκοπὸν ἄλλον καὶ ἐνέρ-
γειαν ἄλλην, ἄλλα μὲν περὶ Κεφαλληνίας φροντίσασα, ἄλλα δὲ περὶ Ἀθη-
νῶν, καὶ ἃ μὲν ἠδύνατο παρεῖδε, δηλονότι τὴν ἐκλογὴν τῆς Ἐπισκοπικῆς
Ἐπιτροπῆς, εἰς ἃ δὲ οὐδαμῶς προσεκλήθη, παρὰ τοὺς Νόμους ἐπεμβῆκε,
μεταβαλοῦσα τὸ ἄπλοῦν τῆς γνωμοδοτήσεως δικαίωμα αὐτῆς, εἰς ρητὴν καὶ
αὐθόρμητον πρότασιν μεταθέσεως ὄρισμένου Ἀρχιερέως διὰ ψηφίσματος
καὶ πράξεως ἐκλογῆς, οὐδαμοῦ τῶν Νόμων ἐπὶ τιαύτης περιπτώσεως ἀπαν-
τωμένων.

Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ὑπ' ὄψιν ἔχοντες προσκαλοῦμεν ὑμᾶς, Κύ-
ριε Βασιλικὴ Ἐπίτροπε, νὰ τὰς κοινοποιήσητε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅπως εὐα-
ρεστηθῆ νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπὸ 13 καὶ 26 Ἰουλίου ἡμετέ-
ρων ἐγγράφων, ἅτινα παραδεχθεῖσα κατὰ μέρος μόνον ἐξετέλεσε, χωρὶς δι'
ἀπαντήσεώς της νὰ δώσῃ τὸν ἀποχρῶντα λόγον, διὰ τὴν, τοῦ ἑτέρου μέ-
ρους, παράλειψιν.

Μετὰ τοῦτο θέλομεν προέλθῃ δεόντως εἰς τὴν, κατὰ τὸν νόμιμον τύ-
πον, ἐνέργειαν τῆς συμπληρώσεως τῶν κενῶν Ἐπισκοπικῶν θέσεων Ἀθη-
νῶν, Κεφαλληνίας καὶ Ἀργολίδος, περὶ τῆς τελευταίας μάλιστα ὡς παλαιο-
τέρας ἔχομεν προκαλέσῃ τὴν νόμιμον περὶ χειροτονίας Ἐπισκόπου πρότα-
σιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ τὰς 20 τοῦ παρελθόντος μηνὸς διὰ τοῦ ὑπ'
ἀριθ. 4629 ἡμετέρου ἐγγράφου.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.κ. Ὑπουργός.

Δ. Καλλιφρονᾶς».

Ὡς εἰκός, οὗτος ἐγνώρισε τῇ Συνόδῳ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου
τούτου. Βεβαίως αἱ διατυπωθεῖσαι ἐν αὐτῇ τῆς Πολιτείας ἀξιώσεις, ἀξιώ-
σεις αὐτόχρημα ἀποστεροῦσαι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ κανονικοῦ καὶ ἀναφαι-
ρέτου Αὐτῆς δικαιώματος, τοῦ διοικεῖν δηλ. ἐλευθέρως τὰ κατ' αὐτήν, ἀπή-
χισαν δυσμενῶς, τοῖς Συνοδικοῖς συνέδροις, διὰ τὴν τιαύτην, τοῦ Κρά-
τους, νοοτροπίαν ἀποβλέποντος εἰς ὀλοσχερῆ ὑποταγὴν αὐτῷ τῆς Ἐκκλη-
σίας θεωρουμένης οὕτως ὡς ἀρχῆς, τέλεον ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένης.

Τὸ ἐγγράφον τοῦτο ἀπέβη ἀντικείμενον, λόγῳ τῆς σοβαρότητος αὐτοῦ,
μακρᾶς συζητήσεως, ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 1ης Αὐγούστου 1873 παρόντος καὶ

τοῦ, ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐκλεγέντος νέου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ ἀπὸ Κερκύρας Ἀντωνίου. Ἡ συνεδρία ἐκείνη ἀναμφιβόλως ὑπῆρξε μία τῶν σπουδαιότερων τοιούτων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διότι οἱ μετέχοντες ταύτης θὰ ἀπεδείκνυον, ἐὰν ἦσαν συνεχισταὶ τῶν μεγάλων μορφῶν. τοῦ στερεώματος Αὐτῆς ἢ γενόμενοι ἐπιλήσιμονες τῶν ἱερῶν αὐτῶν ὑποχρεώσεων, θὰ ὑπέκυπτον εἰς τὰς, τῆς Πολιτείας, ἀξιώσεις, αἵτινες ὁσονδήποτε καὶ ἐὰν ἐθεωρῶντο ὡς ἐπερειδόμεναι ἐπὶ ἀρθρῶν νόμων, ὅμως δὲν ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ ἦσαν ἀντικανονικαί, ἐφ' ὅσον σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἤξιοῦτο παρὰ τοῦ Ὑπουργείου, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπιλύσεως οὐσιωδῶν, δι' Αὐτήν, ὑποθέσεων, διχα μὲντοι ἀδείας καὶ εὐλογίας τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Ἰδιαιτάτα ὅμως ἡ θέσις τοῦ προταθέντος εἰς μετάθεσιν Ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας ἦτο ἐξόχως λεπτή· ἡ Ἐκκλησία προέκρινε τοῦτον ὡς Μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἢ Πολιτεία ἠρνεῖτο, ἵνα ἐπικυρώσῃ τὴν πράξιν αὐτήν καὶ τὴν περιβάλλῃ διὰ τοῦ νομίμου αὐτῆς κύρους· ἐντεῦθεν ἀναπόφευκτοι συγκρούσεις καὶ προστριβαὶ μεταξὺ τούτων ἀνεμόνοντο, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον αὕτη ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔστεργεν εἰς τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Ἀντωνίου ἐπὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου Ἀθηνῶν τὴν ἀρνησίαν τῆς δὲ ταύτην τὴν ἐστῆριζεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς σημείων:

α) ὅτι ἔδει προηγουμένως νὰ ἐπῆρχετο συνεννόησις μεταξὺ Συνόδου καὶ Κυβερνήσεως, ὡς εἶχε καθῆκον νὰ πράξῃ τοῦτο ἡ Σύνοδος. (Πρβλ. Χρυσ. Παπαδοπούλου: Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις 1928. σ. 88. Παπαγεωργίου Σπυριδ. Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κερκύρας ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ νῦν. Ἐν Κερκύρα 1920. σ. 272. Ἡ τοιαύτη δὲ τῆς Κυβερνήσεως δικαιολογία ἔδωκεν ἀφορμὴν ὥστε μεταγενεστέρως εἰς τοιαύτας περιπτώσεις νὰ θεωρῆται ἀναγκαία ἡ προσυεννόησις Συνόδου καὶ Κυβερνήσεως).

β) ὅτι ἡ μετάθεσις Ἀρχιερέων δὲν ἐμπίπτει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Συνόδου ἐχούσης μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ γνωμοδοτεῖν, αἱ δὲ ἀρχαὶ «εἰς ἃς ἀνήκει τὸ δικαίωμα μόνον τῆς γνωμοδοτήσεως δὲν ἐνεργοῦσιν αὐτεπαγγέλτως καὶ ἐκ πρωτοβουλίας, ἀλλ' ὅταν προκληθῶσιν...»

γ) ὅτι ἡ μετάθεσις Ἀρχιερέων ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Κυβερνήσεως ἐχούσης ὑποχρέωσιν «νὰ προκαλέσῃ ἐξάπαντος καὶ τὴν γνωμοδότησιν τῆς Συνόδου».

δ) ὅτι ἡ Σύνοδος, συμφώνως τῷ Καταστατικῷ Νόμῳ, δέον νὰ εἶναι πενταμελής καὶ κατ' ἀκολουθίαν αἱ πράξεις Αὐτῆς θὰ ὦσιν ἔγκυροι ἐὰν ἡ σύνθεσις αὐτῆς συμπληρωθῇ διὰ πέμπτου μέλους. (Πρβλ. Χρυσ. Παπαδοπούλου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 88. Ἐκτοτε ἡ συμπλήρωσις τῆς Συνόδου διὰ πέμπτου μέλους—ἐφ' ὅσον Αὕτη ἦτο πενταμελής—ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητος).

Καὶ αὗται μὲν ἦσαν αἱ τυπικαί, οὕτως εἰπεῖν, νομικαὶ ἑλλείψεις ἐν τῇ

προκαμμένη περιπτώσει· αἱ οὐσιώδεις ὅμως ἀφορμαὶ ἦσαν, ὅτι ὁ Ἀντώνιος δὲν ἐτύγγανε τῆς εὐνοίας καὶ συμπαθείας τῆς τότε Κυβερνήσεως Ἐπ. Δεληγιώργη—διότι ὁ μὲν Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δ. Καλλιφρονᾶς ὑπεστήριξε τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεοκλήτου Βίμπου, ὁ δὲ Πρωθυπουργὸς τὴν τοῦ Φωκίδος Δαυὶδ Μολοχάδου ταιαύτην—καὶ μεγάλης τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας μερίδος, ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι ἡ διαγωγή αὐτοῦ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Βουλγαρικοῦ σχίσματος ὑπῆρξε δῆθεν ἀντεθνικὴ καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν ἦτο σύμφωνος πρὸς τὰς κατευθύνσεις καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους, ἔχοντος ἔναντι τοῦ πανσλαβισμού ἀλλοίαν τὴν τοῦ Χαριάτου, κατεύθυνσιν, ἀλλὰ καὶ διότι οὗτος Συνοδικὸς ἂν ἀντέτεινε σφοδρῶς εἰς τὴν ἐπιψηφίσιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ δημεύσεως τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας πρὸς σύστασιν δῆθεν ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. (Ἡρβλ. Παπαγεωργίου ἔνθ' ἄνωτ. σ. 172).

Κάλλιον ὅμως παντὸς ἄλλου τὴν δημιουργίαν ἀναποφεύκτων λυπηρῶν, ἐν τῇ ὑπὸ κρίσιν ὑποθέσει, ἐξελλίξων, διέβλεπεν ὁ Ἀντώνιος, ὅστις πρὸς ἀποφυγὴν τούτων ἐθεώρησε σκόπιμον, παρὰ τὴν σχετικὴν τῆς Συνόδου ἀπόφασιν, ὅπως διευκολύνη τὴν Ἐκκλησίαν παραιτούμενος τῆς τοιαύτης τιμητικῆς δι' αὐτὸν ἐκλογῆς εἰπὼν, κατὰ τὴν ὡς ἄνω Συνοδικὴν συνεδρίαν (1 Αὐγούστου 1873) ὅτι «ἐπειδὴ καὶ ἐκλογὴ καὶ ψήφισις τῆς Συνόδου καίτοι αὕτη συνετάχθη κατὰ τοὺς νομίμους τύπους καὶ *συνωδὰ τοῖς παρὰ τὸν Νόμον πρὸς τοῦτο* (αἱ ὁκτὼ αὐταὶ λέξεις ἐγράφησαν μεταγενεστέρως διότι αἱ πρὸ αὐτῶν τοιαῦται ἔχουσιν ἀποσβεσθῆ) ὠρισμένοι, καθὰ αὐτὸ τοῦτο ἐγένετο ἀπαραλλάκτως καὶ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν, ἐν μακαρία τῇ λήξει, Νεοφύτου, Μισαήλ καὶ Θεοφίλου ἀπάντων τελεσάντων ὡς Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν, ἐθεωρήθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὡς παράτυπος καὶ συνάμα ὁμολογήσαντος ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς σκανδάλου καὶ συγκρούσεως μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας παραιτεῖται τῆς ἡς, παρὰ τῆς Συνόδου παμψηφεί κανονικῶς καὶ νομίμως ἤξιώθη τιμῆς ὡς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν». Ἡ Σύνοδος ὅμως ἔκρινεν «ἵνα μὴ παραδεχθῆ τὴν παραιτήσιν ταύτην καὶ συνάμα ἀπαντήσῃ ἀνασκῶστικῶς εἰς τὸ, πρὸς τὸν Β. Ἐπίτροπον, ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ παρακληθῆ, ὅπως ὁ μνησθεὶς Ἐπίτροπος διαβιβᾷ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τὸ, πρὸς τὸν αὐτὸν Ἐπίτροπον, περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τῆς Συνόδου, ἐμμενούσης ἀδιασείστως εἰς τὰ παρ' Αὐτῆς κανονικῶς καὶ νομίμως παμψηφεί ἐφάπαξ ἀποφασισθέντα καὶ ἐπὶ τέλους ἀπεφάνθη, ὅτι πᾶσα οἰαδήποτε ἄλλη εἰς τὸ ἐξῆς ἀπόφασις τῆς Συνόδου ἔναντι αὐσα τῇ προεκδοθείσῃ κηρύττεται ἄκυρος καὶ ἀνίσχυρος ὡς ἀντικανονικῶς ἔχουσα». (Τὸ πρακτικὸν τοῦτο ὑπογράφεται ὑπὸ τῶν Φθιώτιδος, Κερκύρας καὶ Τριφυλίας, τοῦ Ὑδρας ἐν τῷ μεταξὺ ὑπαναχωρήσαντος καὶ πρᾶσχωρήσαντος εἰς τὰς, τοῦ Ὑπουργείου, ἀπόψεις, παρὰ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀντωνίου).

Τὸ πρὸς τὸν Β. Ἐπίτροπον ἔγγραφον τῆς Συνόδου ἔχει ὡς ἐξῆς :

ᾠ Αριθ. { Πρωτ. 3142
Διεκ. 621

Ἐν Ἀθήναις τὴν 4 Αὐγούστου 1873.

Ἡ Σύνοδος

Πρὸς τὸν παρ' Αὐτῆ Βασιλικὸν Ἐπίτροπον.

Λαβοῦσα ἡ Σύνοδος γινῶσιν τοῦ, ἀπὸ 31 τοῦ λήξαντος καὶ ὑπ' ἀριθ. 5881 πρὸς ὑμᾶς Ὑπουργικοῦ ἐγγράφου, γνωστοποιηθέντος Αὐτῇ δι' ὑμῶν κατ' ἐντολήν, τοῦ, ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π. Ὑπουργείου, παρακαλεῖ ὑμᾶς διακονῶσαι εἰς τὸ μνησθὲν Ὑπουργεῖον τὸ Συνοδικὸν τοῦτο ἔγγραφον εἰς ἀπάντησιν.

Ἡ Σύνοδος ἔχει ὡς κυριώτατον Αὐτῆς μέλημα τὴν πρὸς τὴν Πολιτικὴν Ἀρχὴν ἀρμονίαν, ἀλλὰ μετ' ἀνεκδιηγῆτου λύπης θεωρεῖ, ὅτι δὲν δύναται νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὰς, διὰ τοῦ ῥηθέντος ἐγγράφου, διατυπωθείσας ἰδέας καὶ ἀξιώσεις, χωρὶς νὰ παραβῆ ἱερώτατον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἅμα καὶ τὴν Πολιτείαν καθῆκον, χωρὶς ν' ἀθετήσῃ, ἣν ἐκλήρωσαν Αὐτῇ οἱ ἱεροὶ κανόνες ὡς καὶ τὸ Σύνταγμα καὶ ὁ Καταστατικὸς, τῆς Ἐκκλησίας, Νόμος, ἐντολήν ὡς πρὸς τὴν φύλαξιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας κατὰ παντὸς σφετερισμοῦ, πύσης προσβολῆς καὶ πάσης ἐλαττώσεως.

Τὰ μέλη τῆς Συνόδου ὀφείλοντα νὰ παραδώσωσιν ἄδικτον τὴν παρακαταθήκην τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς μετ' αὐτοὺς ἐλευσομένους δὲν δύναται οὔτε ἐνώπιον τῆς συνειδήσεώς των, οὔτε ἀπέναντι τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ν' ἀναλάβωσι τὴν εὐθύνην ῥητῆς ἢ σιωπηρᾶς ὑποχωρήσεως ἐπὶ ἀξιώσεως καιριώτατα ἀπτομένης τῆς ἀξιοπρεποῦς θέσεως ἣν οἱ ἱεροὶ κανόνες, ὅσον καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἠσφαλίσαντο τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ Πολιτείᾳ.

Ἡ Σύνοδος διορᾷ εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς συμπώσεως ταύτης ἐλπίδα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον ἀσφαλῆ ὡς πρὸς τὴν μεταρρύθμισιν τῆς ἀρχικῆς τοῦ ὕπουργείου ἰδέας, ἥτις κατὰ τὴν ἀδιάσειστον αὐτῆς πεποιθήσιν ἤθελεν ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν τελείαν τῆς Ἐκκλησίας ὑποδουλώσιν.

Ὑποβάλλουσα ἡ Σύνοδος μετὰ παρηγίας τὰς παρατηρήσεις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ῥηθέντος ἐγγράφου εἰς τὴν δικαίαν τοῦ ὕπουργείου ἐκτίμησιν πέποιθεν ὅτι ὑπηρετεῖ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας συμφέρον.

Τὸ Ὑπουργεῖον φρονεῖ ὅτι ἐπὶ μεταθέσεως Ἐπισκόπου, ἡ Σύνοδος δὲν δύναται νὰ ἔχη τὴν πρωτοβουλίαν τῆς προτάσεως, ὡς μὴ ἀποκειμένον αὐτῇ ἄλλου δικαιώματος, ἢ τοῦ τῆς ἀπλῆς γνωμοδοτήσεως, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ αὐτεπαγγέλτως καὶ ἐκ πρωτοβουλίας, ἥτις ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς μόνην τὴν Κυβέρνησιν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς εἰς τὰς ὁποίας ἀπετράπη ἡ γνωμοδοτήσις.

Ἀληθῶς ὁ περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων Νόμος τῆς 9 Ἰουλίου 1852 ὀρίζει ὅτι ἡ μετάθεσις τοῦ Ἐπισκόπου γίνεται μετὰ γνωμοδότησιν

τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔπεται ἄρα ἐντεῦθεν ὅτι ἡ Σύνοδος δὲν δύναται νὰ ἐνασκήσῃ ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ αὐτοβούλως δικαίωμα; Μάλιστα, λέγει τὸ ὑπουργεῖον, διότι αἱ ἀρχαὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐπετροπή ἢ γνωμοδότησις δέον νὰ προσκαλῶνται ἐφ' ἐκάστης συγκεκριμένης περιστάσεως εἰς ἐκδήλωσιν τῆς ἑαυτῶν γνώμης ὑπὸ τῆς προϋσταμένης ἀρχῆς.

Τὸ ὑπουργεῖον παρείδεν ἐνταῦθα ὄρον ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος, ὃν ἔθετο ὁ δὲ ὄρος οὗτος εἶναι ὅτι ἡ γνωμοδότησις δὲν προβάλλεται ὑπὸ τοῦ γνωμοδοτοῦντος, ἀλλὰ προκαλεῖται ὑπὸ τῆς προϋσταμένης ἀρχῆς, ὅταν ὁ Νόμος ἀνέθετο εἰς τὴν διακριτικὴν αὐτῆς ἐξουσίαν νὰ ζητήσῃ ἢ νὰ μὴ ζητήσῃ τὴν γνωμοδότησιν διὰ τοῦτο καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς καθαρῶς διοικητικοῖς θεσμοῖς τοῦ Βασιλείου ὑπάρχουσι παραδείγματα ἀρχῶν γνωμοδοτουσῶν ἐξ οἰκείας πρωτοβουλίας περὶ ἀντικειμένων τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν χωρὶς νὰ προκληθῇ συγκεκριμένως ἐπὶ τούτῳ πρόσκλησις τῆς προϋσταμένης ἀρχῆς. Τὸ γνωμοδοτικὸν λ.χ. Συμβούλιον τὸ ὁποῖον συνεστάθη διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1851 Βασιλικοῦ Διατάγματος παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ γνωμοδοτῇ ἐκ πρωτοβουλίας διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ θεραπείαν τῶν ἀπαντουμένων τυχόν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἑλλείψεων κ. τ. λ.

Ἄλλὰ δύναται καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς καθαρῶς γνωμοδοτικὴ ἡ θέσις τῆς Συνόδου προκειμένου περὶ μεταθέσεως Ἐπισκόπου; Ἴνα ἐκληθῇ τοιαύτη, ἵνα ἡ ἐνάσκησις τῆς γνωμοδοτήσεως ἐξαρτηθῇ ἐκ τῶν νευμάτων τῆς Κυβερνήσεως, ἔπρεπε ν' ἀνήκῃ κατὰ τὸν νόμον εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα ἀποκλειστικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου περὶ οὗ ἡ γνωμοδότησις, ὡς ἐν παραδείγματι συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ἡ Κυβέρνησις ὑποβάλλει εἰς τὴν γνωμοδότησιν τῶν Δημοτικῶν καὶ Ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων τοιαύτην ὅμως θέσιν οὔτε τὸ Σύνταγμα οὔτε οἱ λοιποὶ τῆς Πολιτείας Νόμοι ἠννόησαν νὰ παρασκευάσωσι τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ Σύνταγμα ῥητῶς ἀποφαίνεται ἐν τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων ὁ δὲ Καταστατικὸς τῆς Συνόδου καὶ ὁ περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων Νόμος ἀποπέμψαι μὲν τῇ Πολιτείᾳ τὸ δικαίωμα τῆς ἀνωτάτης ἐποπτείας, ἀλλ' ἀποκλείουσι τὴν ἐπέμβασιν τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς εἰς τὴν ἄμεσον τῆς Ἐκκλησίας διοίκησιν. Μόνον δὲ ὁ τὸ δικαίωμα τῆς διευθύνσεως κεκτημένος, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἐνασκῶν ἀπλῶς ἐπιτηρήσεως δικαίωμα, δύναται ἐν τῇ τάξει τῆς Πολιτικῆς διοικήσεως νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν ὑποδεστέρων ἀρχῶν, ὡς φέρ' εἰπεῖν, ὁ ὑπουργὸς τὴν τοῦ Νομάρχου, ὁ Νομάρχης τὴν τοῦ ἐπάρχου κ.λ.π.

Ἐξεταστέον ὅμως, ἂν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ κείμενον τοῦ Δ' ἄρθρου τοῦ δευτέρου τμήματος, τοῦ περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων Νόμου, ὅπερ ἐπικαλεῖται τὸ ὑπουργεῖον, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐλογος ἡ ἀξίωσις τοῦ ὑπουργείου. Τὰ ῥήματα τῆς διατάξεως εἰσὶ τὰ ἐπόμενα: «Μεταθέσις Ἐπι-

σκόπου γίνεται μόνον ἐγκρίσει τοῦ Βασιλέως μετὰ γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τηρουμένων τῶν κανόνων ἀπαρλλάκτως ὡς καὶ παρὰ πάσαις ταῖς λοιπαῖς ὁμοδόξοις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις». Καὶ μόνον ἡ ἀπαντῶσα ἐν τοῖς ρήμασι τούτοις ἔκφρασις «ἐγκρίσει τοῦ Βασιλέως» ὄφειλε νὰ πείσῃ τὸ ὑπουργεῖον, ὅτι ἡ πρωτοβουλία τῆς περὶ μεταθέσεως γνωμοδοτήσεως δὲν ἀνήκει, ὡς ἐνόμισε, εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀλλὰ εἰς τὴν Σύνοδον· διότι ἡ ἔγκρισις ὑποθέτει ἀναγκαίως τὴν ἐξ ὑστεροβουλίας ἐνεργεῖαν τοῦ ἐγκρίνοντος πράξιν, ἀπορρεύσασαν ἐξ ἀλλοτρίας πρωτοβουλίας.

Ἄν τῶν καθαρῶς διοικητικῶν ἀρχῶν ἡ θέσις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπρόκειτο νὰ θεωρηθῆ ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου ὡς ὁ μόνος δυνατὸς ὅρος τῆς συγκρίσεως διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτείαν, ἃς ἐλαμβάνετο τοῦλάχιστον ὁ ὅρος οὗτος πλήρης, καθ' ὅσον καὶ ἐπ' αὐτῶν προσέτι τῶν Ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων αἱ περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν προϋπολογισμῶν καὶ ἀπολογισμῶν, πράξεις ὑπόκεινται εἰς τὴν Βασιλικὴν ἔγκρισιν, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐξ ὑστεροβουλίας μόνον ἐνεργεῖ κυροῦσα ἢ ἀκυροῦσα τὰ περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων βουλευματα τῶν Ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων.

Ἡ θέσις τῆς Συνόδου δὲν εἶναι καθαρῶς γνωμοδοτικὴ ἐπὶ τῆς μεταθέσεως Ἐπισκόπου· διότι ἄλλως ἡ Κυβέρνησις ἂν εἰς αὐτὴν ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς ἡ διεύθυνσις καὶ ἀπόφασις, θὰ ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ μὲν τὴν γνώμην τῆς Συνόδου, ν' ἀποφασίσῃ ὁμως καὶ τὴν μετάθεσιν προσώπου μὴ προταθέντος ὑπὸ τῆς Συνόδου· τὸ ἀκρότατον τοῦτο σημεῖον ἤθελεν εἶσθαι συνέπεια ἀναπόφευκτος τῆς ἀξιώσεως τοῦ Ὑπουργείου ἐπὶ τῆς ἀποκλειστικῆς διευθύνσεως τῆς, περὶ μεταθέσεως, διαδικασίας.

Ὅτι αἱ ἐκφράσεις ψήφισις καὶ γνωμοδότησις τῆς Συνόδου ἔχουσι τὴν αὐτὴν δύναμιν, προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ΣΤ'. ἀρθρου τοῦ δευτέρου τμήματος, τοῦ περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων Νόμου, ἔνθα προκειμένου περὶ ἀντικαταστάσεως Ἐπισκόπου καταστάντος ἐκ φυσικῆς αἰτίας ἀνικάνου πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὁρίζεται, ὅτι ἡ ἀντικατάστασις γίνεται δι' ἑτέρου μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὰ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀρθροῖς Γ'. καὶ Δ'. ὁριζόμενα, ἥτοι εἴτε διὰ ψηφίσεως τριῶν ὑποψηφίων πρὸς χειροτονίαν, εἴτε διὰ προτάσεως πρὸς μετάθεσιν ἄλλου Ἐπισκόπου. Ὅθεν ἡ γνωμοδότησις εἴτε περὶ χειροτονίας, εἴτε περὶ μεταθέσεως πρόκειται, τὴν αὐτὴν ἔχει νομικὴν σημασίαν· ἄρα β,τι γνωμοδότησις, τοῦτο καὶ ψήφισις.

Ὅτι εἰς τὴν Κυβέρνησιν δὲν ἀνήκει τὸ δικαίωμα τῆς πρωτοβουλίας, προκύπτει ἀναγκαίως καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ Πολιτείᾳ θέσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Βασιλικὴ ἐξουσία κέκτῃται κατὰ τὸ δημόσιον τῆς ἡμετέρας Πολιτείας δίκαιον, μόνον τὸ δικαίωμα τῆς ἐποπτείας ἐπὶ τῶν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, γινομένων, οὐχὶ δὲ καὶ δικαίωμα διευθύνσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικη-

σεως (ἄρθρον ΣΤ΄ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Νόμου τῆς 9 Ἰουλίου 1852).

Τὸ δικαίωμα τῆς ἐποπτείας ἐνασκειται διὰ τῆς διηνεκοῦς ἐπιτηρήσεως τῶν πράξεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς ἀρνησικυρίας, ἣν ἐπιφέρει ἡ Πολιτεία κατ' ἐκείνων ἐξ αὐτῶν, ὅσας ἤθελε κρίνει ὡς ἀντικειμένας εἰς τὴν ἔννομον αὐτῆς τάξιν. Τὴν μὲν ἐπιτήρησιν ἐνασκει διὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου τὴν δὲ ἀρνησικυρίαν διὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Βασιλέως. Πᾶσα ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας ἀξίωσις τοῦ νὰ προκαλῆ καὶ νὰ προσδιορίξῃ τὴν ἐνέργειαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, πᾶσα ἀμφισβήτησις τοῦ δικαιώματος τῆς πρωτοβουλίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν διαδικασίαν τῆς βεβαιώσεως τῶν προσόντων τῶν εἰς ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα καλουμένων κληρικῶν, ἤθελεν ἐξαλλοιώσει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιτηρήσεως εἰς ἐξουσίαν ἀμέσου διοικήσεως ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄν καὶ ὁ Νόμος ἐπιτρέπῃ τῇ Συνόδῳ νὰ ὑποβάλλῃ ἐν γένει προτάσεις περὶ μεταθέσεως Ἐπισκόπων, ἡ Σύνοδος ἐχρήσατο τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ μόνον ὁσάκις ἡ τῶν Ἀθηνῶν Μητρόπολις ἐχῆρευσε, διότι κατὰ τὸν καταστατικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Νόμον, εἰς τὴν θέσιν τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν παρομαρτεῖ καὶ ἡ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Προεδρεία· ἐθεωρήθη δὲ εὐλόγως ὡς ἄτοπος ἡ πλήρωσις αὐτῆς διὰ χειροτονίας, κατ' ὅσον καὶ ἡ θέσις τοῦ Προέδρου ἀπῆτει οὐχὶ πρωτόπειρα ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας πρόσωπα, καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν Συνέδρων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἀμαρτούμενον ὑπὸ τὴν Προεδρείαν συναδέλφου ἄρτι εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην προχειρισθέντος.

Ἐπὶ τῇ βάσει πρακτικῆς ἦν ἡ συνήθεια καὶ ἡ ὁμοφροσύνη τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν, δηλ. τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας καθιέρωσεν, ἡ διὰ μεταθέσεως πλήρωσις τῆς θέσεως τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἐκτῆσατο κανονικὴν, οὕτως εἰπεῖν, αὐθεντίαν, ἣν ἐπέρρωσε καὶ τῶν πατριαρχικῶν, τῆς ὀρθοδοξίας, θρόνων ὁ ἀδελφικὸς ἀσπασμός.

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει ἐπιμείνει εἰς σύστημα ἰδεῶν εἰς τὴν πίεσιν τοῦ ὁποίου ἡ Σύνοδος ἀδυνατεῖ νὰ ἐνδώσῃ ἀναλογιζομένη τὰς δεινὰς αὐτοῦ συνεπειὰς ἐπὶ τῆς τύχης καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας καὶ ἀποτροπιαζομένη τὴν φοβερὰν εὐθύνην ἣν ἤθελεν ἀναλάβει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ δὴ τῶν πραγμάτων αὐτῶν οὕτως ἐχόντων ὁμολογουμένως ἡ Σύνοδος, μὴ παραδεκτικῆς γενομένης τῆς προφορικῆς παραιτήσεως τοῦ ἀρτίως ψηφισθέντος καὶ ἐκλεγέντος ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας, Συνοδικοῦ συνέδρου, μὴ ἀνεχομένη τὸ παράπαν τὸν τοιοῦτον σφετερισμὸν καὶ τὴν τοιαύτην ἀπροκαλύπτως καταπάτησιν τῶν καθαρῶς πνευματικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων, ἀνηκόντων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Σύνοδον διαμαρτύρεται δημοσίᾳ κατὰ τῆς παραβάσεως ταύτης τῆς

ἤδη ἀποπειραθείσης νὰ ἐπιβάλῃ θέλησιν εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν Συνοδικῶν μελῶν, καὶ συνάμα διακηρύττει πανδήμως διὰ τῆς δημοσιογραφίας ὅτι ἡ ἀντιποίηση τῶν, ὡς εἴρηται, πνευματικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων ἐστὶν ἔκνομος καὶ ὅλως ἀντικανονικὴ.

Διὸ καὶ ἐμμένει ἀδιασείστως εἰς τὰ παρ' Αὐτῆς, κανονικῶς καὶ νομίμως παμψηφεί ἐφ' ἀπαξ καὶ Συνοδικῶς προαποφασισθέντα, καὶ συγχρόνως ἀποφαίνεται, ὅτι πᾶσα οἰαδήποτε ἄλλη εἰς τὸ ἐξῆς ἀπόφασις εἴτε τῆς Συνόδου εἴτε οἰασδήποτε ἄλλης τυχὸν πολιτικῆς ἀρχῆς ἐναντία οὔσα τῇ προεκδοθείσῃ, ἀπὸ τοῦδε κηρύσσεται ὅλως ἄκυρος καὶ ἀνίσχυρος ὡς παρατύπως καὶ ἀντικανονικῶς ἔχουσα.

† Ὁ Φθιώτιδος Καλλίνικος.

† Ὁ Κερκύρας Ἀντώνιος.

† Ὁ Τριφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἰγνάτιος.

Ὁ Ἐπίτροπος λαβὼν τὸ ἔγγραφο καὶ δρωόμενος ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν φέρει τὰ τοῦ Νόμου σύμβολα, ἦτοι, ὅτι εἰς τὴν σχετικὴν συζήτησιν δὲν παρευρέθη οὐδὲ προσυπέγραψεν, ἀπαραίτητα τῆς νομιμότητος! δείγματα, οὐδ' ὑπέγραψε τοῦτο καὶ τὸ τέταρτον συνοδικὸν μέλος, ὁ Ὑδρας, θεωρεῖ τοῦτο ἄκυρον, ἐγνώρισε τῇ Συνόδῳ ἀπαντητικῶς, ὅτι δὲν δύναται νὰ τὸ διαβιβάσῃ εἰς τὴν προϋσταμένην αὐτοῦ ἀρχήν.

Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ.

«Ὁ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος.

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Κυρίους Καλλίνικον Ἀρχιεπίσκοπον Φθιώτιδος, Ἀντώνιον Ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας καὶ Ἰγνάτιον Ἐπίσκοπον Τριφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας

Συνέδρους Συνοδικούς.

Χθὲς μοὶ ἀπεστάλη ἐν φακέλλῳ ἐσφραγισμένῳ τὸ ὑπ' ἀριθ. 3142/621 ἔγγραφο ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, φέρον τὰς τρεῖς ὑπογραφὰς ὑμῶν καὶ περιέχον ἀπόφασιν καὶ πράξιν δῆθεν τῆς Συνόδου. α) Περὶ μὴ ἀποδοχῆς τῆς, τοῦ Ἁγίου Κερκύρας, δηλώσεως, ὅτι δὲν συναινεῖ εἰς τὴν μετάθεσίν του ἀπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κερκύρας εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν. β) Περὶ διαμαρτυρήσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Διὰ τοῦ εἰρημένου ἔγγραφου προσκαλοῦμαι νὰ μεταβιβάσω αὐτὸ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ἐνεκα δὲ τούτου λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρατηρήσω, ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθρον ΣΤ' τοῦ Καταστατικοῦ, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Νόμου «πᾶσα ἀπόφασις ἢ πράξις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γινομένη ἐν ἀουσίᾳ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου ἢ μὴ φέρουσα τὴν προσυπογραφὴν αὐτοῦ, εἶναι ἄκυρος» ἐπομένως καὶ τὸ ἔγγραφο αὐτὸ ἄκυρον εἶναι» ὡς περιέχον ἀπόφασιν καὶ πράξιν τῆς

Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἣν δὲν συνέπραξα οὐδὲ συνυπέγραφα. Εἶναι δὲ ἄκυρον καὶ δυνάμει τοῦ ἄρθρου ΙΒ΄. τοῦ αὐτοῦ Νόμου, καθ' ὃ πᾶσα ὑπόθεσις ἀναγομένη «εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συζητεῖται μὲν παρὰ πάντων τῶν μελῶν Αὐτῆς, ἀποφασίζεται δὲ διὰ τῆς ψήφου τῶν πλειόνων. Διὰ τὰ ἔχουσι κύρος αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπαιτεῖται νὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς ὅλων τῶν μελῶν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν συζήτησιν».

Ὅθεν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκ τεσσάρων μελῶν ἤδη συγκροτουμένης, πᾶσα ἀπόφασις αὐτῆς ἔπρεπε νὰ φέρῃ καὶ τὴν προσυπογραφὴν τοῦ τετάρτου συνέδρου (ἦτοι τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Ὑδρας καὶ Σπετσῶν) ἄλλως εἶναι ἄκυρος καὶ πρὸς τὸν Καταστατικὸν Νόμον ἐναντία.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἀπέχω νὰ διαβιβάσω τὸ εἰρημένον ἔγγραφον πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὡς μὴ φέρον τὰ τοῦ Νόμου προσόντα καὶ οὐδὲν ἔχον κύρος ἀποφάσεως ἢ πράξεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Αὐγούστου 1873.

Ὁ

παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος Γ. Πραΐδης.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι σκόπιμον ὑπολαμβάνομεν, ἵνα παραθέσωμεν ἐπιστολὴν τοῦ Καθηγητοῦ Χαρίλ. Πρετεντέρη Τυπάλδου πρὸς τόν, ἐν Ὁδησῶ τῆς Ῥωσσίας, Ἀρχιμ. Εὐστάθιον Βουλισμᾶν. τὸν μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας, ἀπευθνηθεῖσαν, ἐν ἣ διαβλέπει τις τὴν ὅλην, ἐν προκειμένῳ, παρασκηνακὴν ἐνέργειαν. Αὕτη φέρουσα ἡμερομηνίαν 20 Αὐγούστου 1873 ἔχει ὡς ἐξῆς :

«Πάτερ !

Τὴν ἐπιστολὴν σας ἔλαβον κ.λ.π. Πιστεύω, ὅτι θὰ γεννηθῶσι προσεχῶς οὐχὶ εὐάρεστα μεταξὺ πολιτικῆς καὶ Ἐκκλησίας. Ἴδου σὰς θέτω ἐνήμερον, καθόσον δύναμαι νὰ κάμω ἐν ἐπιστολῇ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μητροπολίτου Θεοφίλου, οἱ φίλοι, ἐκ τῶν Συνοδικῶν, τοῦ Χαριάτου ἐνόμισαν καλὸν νὰ ἐκλέξωσιν αὐτὸν Μητροπολίτην Ἀθηναίων. Ἀπουσίαζε τότε ὁ Λευκάδος, ὅστις ἀπεποιήθη νὰ εἰσῆ. Ἡ Κυβέρνησις ἐπέλεξε τὸν Φιδιάδης γέροντα Καστόρχην καὶ ἐσκόπευε μόνον νὰ κάμῃ τὰς ἐπισκοπικὰς ἐπιτροπὰς διὰ Κεφαλληνίαν καὶ Ἀθήνας. Οἱ Συνοδικοὶ ἐπέμενον λέγοντες, ὅτι ἐπισκοπικὴν ἐπιτροπὴν διὰ Ἀθήνας δὲν ψηφίζουσι, διότι τότε θέλει ἔλθῃ τὸ ἄτοπον ἱερεῖς νὰ διατάσωσιν Ἀρχιερεῖς (;). Μνηστῆρες τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου ἐνεφάνησαν ὁ Βίμπος (Μαντινείας) προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Καλλιφρονᾶ ὁ Σύρου· ὁ Δαυτὸ Φωκίδος, ὁ πρόην Καϊριστης καὶ ὡς λέγουσιν, ἀφορισθεὶς παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὁ καὶ προστατευόμενος, ὡς λέγουσι, παρὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ ὁ Μεσσηνίας καὶ ὁ Χαριάτης. Καὶ ὁ Μάμουκας (τημηματάρχης τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) προστατεύει τὸν Δαβίδ Φωκίδος. Διὰ τὰ μὴ γίνῃ ὅμως τί. παρὰ τῆς Συνόδου ἄνευ

εἰδοποιήσεως τῆς Κυβερνήσεως, ὁ ἅγιος Τριφυλλίας ἀνέλαβε τὴν ἐντολὴν παρὰ τοῦ Χαριάτη νὰ παρουσιασθῆ πρὸς τὸν Βασιλέα· ἀλλὰ, ὡς λέγει, ὁ Τριφυλλίας, τρεῖς ζητήσας δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἀκρόασιν. Ὁ Χαριάτης τότε ὑπῆγεν αὐτοπροσώπως πρὸς τὸν Δεληγιώργην, καὶ τὸν παρεκίνησε νὰ συμπληρώσῃ τὴν Σύνοδον διὰ τὴν ἐκλογὴν ἐπισκοπικῆς ἐπιτροπῆς Κεφαλληνίας. Εἰς τὸ περὶ Ἀθηνῶν ἐρρέθη, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γενῆ ἐπισκοπικὴ ἐπιτροπὴ. Γενομένου δὲ λόγου περὶ Προέδρου τῆς Συνόδου, ὁ Χαριάτης εἶπε πρὸς τὸν πρωθυπουργόν, ὅτι ἡ Σύνοδος φαίνεται συμπαθοῦσα ὑπὲρ αὐτοῦ, προσέθεσεν ἀμέσως δὲ «ὅτι ἐὰν ὁ Βασιλεὺς ἔχῃ τινὰ ἕτερον νὰ ὑποδείξῃ, ἔστω, εἶπεν ὁ Χαριάτης, εἰμὶ πρόθυμος ἐγὼ καὶ οἱ φίλοι μου νὰ ψηφίσωμεν τὸν προτεινόμενον». Πρὸς ταῦτα οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔλαβε παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ὁ Χαριάτης. Ἡ Σύνοδος καλῶς ποιοῦσα δὲν ἐδέχθη τὸ ἔγγραφον καὶ παρήγγειλεν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ἂν θέλῃ ἄς δώσῃ γραπτὴν ἀπάντησιν. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐδόθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Χαριάτης βλέπων τὴν αἰσχρὰν καὶ ἄδικον καταδρομὴν ἔδωκεν τὴν παραίτησίν του καὶ ἀνεχώρησε διὰ Κέρκυραν, ὅπου ἔτυχε λαμπροτάτης ὑποδοχῆς. Ἡ Σύνοδος δὲν ἐδέχθη τὴν παραίτησιν τοῦ Χαριάτη καὶ ἠτοίμασεν ἔντυπον διαμαρτυρίαν κατὰ τῶν ἀξιώσεων τοῦ Ὑπουργείου, θέλοντος νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Ὑδρας δὲν ὑπέγραψε τὴν διαμαρτυρήσιν ταύτην, διότι ὡς καλῶς ἔλεγε μία ἐφημερίς ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του δύο Ἅγια Πνεύματα, τὸ μὲν ὁποῦ τὸν ἐφώτισε τὸ Σάββατον νὰ ψηφίσῃ τὸν Χαριάτην, τὸ δὲ τῆς Δευτέρας, ὅπου εἶπεν, ὅτι ἀναίρεϊ τὴν ψῆφόν του... Ἀναγνώσατε τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας καὶ θέλει εὐρῆτε πολλὰ ἄρθρα ὑπὲρ καὶ κατὰ. Δὲν θὰ εὐρῆτε βεβαίως τοὺς ἀτίμους λιβέλλους, γραφέντας, ὡς λέγουσιν ἐξ ἱερέων καὶ καλογῆρων, διότι τοιαῦτα αἰσχρὰ δὲν ζῶσιν, εἰμὴ μίαν ἡμέραν. Πῶς θὰ τελειώσῃ τὸ ζήτημα δὲν γνωρίζω. Ἡ Κυβέρνησις θὰ κινήσῃ πάντα λίθον διὰ νὰ κερδίσῃ. Θὰ ζητήσῃ νέαν ψηφοφορίαν παρὰ τῆς νέας Συνόδου κατὰ Σβριον. Διατὶ τόσον κατὰ τοῦ Χαριάτη; α'. διότι εἶναι ἐπτανήσιος β'. διότι δὲν ἀνέχεται νὰ ἦναι ὑπόδουλος τοῦ μὲν ἢ δέ, καὶ οἱ κυβερνῶντες θέλουν δούλον διὰ τὸ μέλλον γ'. διότι δὲν δίδει χρήματα διὰ νὰ γράφουν παραρτήματα.... Ἐγὼ ἐν τῇ μικρότητί μου εἶμαι καὶ θέλει εἶμαι ὑπὲρ τοῦ Χαριάτη, διότι τὸν ἀγαπῶ καὶ διότι τὸν νομίζω ἄριστον πατριώτην καὶ ἔχοντα ὅλην τὴν διάθεσιν νὰ πράξῃ τὸ καλὸν καὶ νὰ ἔχῃ ὡς σύμβουλον οὐχὶ κόμματα, ἀλλὰ Θρησκείαν, Βασιλέα, Πατρίδα. . . . Ποία ἔσται ἡ μέλλουσα Σύνοδος ἀγνοῶ. Λέγεται, ὅτι θὰ βαστάξουν τὸν Ὑδρας· τότε θὰ δεῖξωσιν οἱ κυβερνῶντες ἀπὸ ποίους κινοῦνται σκοποῦς. Ἐὰν ἐν τῷ στόμφῳ τῆς ἡ Κυβέρνησις κερδίσῃ καὶ καταπατήσῃ τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας, τότε διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἐπτανησίους θὰ μᾶς στείλῃ (εἰς Κεφαλληνίαν) κανένα....» (Σπυρ. Παταγεωργίου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 172—173).

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως χρόνῳ, ἔληξεν ἡ θητεία, τῆς ὑπ' ὄψιν Συνοδικῆς Περιόδου, ἐξ ἧς ἐξῆλθον ὅ τε ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκλεγείς ὡς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Κερκύρας Ἀνώτιος, ὅστις ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ποιμνίου του καὶ ὁ Τριφυλίας Ἰγνάτιος τὴν διάδοχον δ' αὐτῆς (ΚΒ') ἀπετέλεσαν οἱ Φθιώτιδος Καλλίνικος, Χαλκίδος Καλλίνικος Καμπάνης, Λευκάδος Γρηγόριος καὶ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Νεόφυτος.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀπέθανεν ὁ, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελέσας Β. Ἐπίτροπος, Γ. Πραϊδης, ὃν προσωρινῶς ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ διεδέξατο ὁ Καθηγητῆς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Κ. Κοντογόνης. Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ διορισμοῦ τούτου, ὡς τοιούτου, ἐγένετο ἐν τῇ συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 10 Δεκεμβρίου 1873, ἐν ἣ ἐγένετο λόγος καὶ «ἂν ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἔσται ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ἀρχιεπισκόπων ἢ Ἐπισκόπων» παρεκλήθη δὲ οὗτος, ἵνα ἐρωτήσῃ τὸ ἀρμοδίον Ὑπουργεῖον, ὅστις ἐπικωνήσας μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἔφερε δύο γνώμας, μίαν τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ (Δ. Καλλιφρονᾶ) εἰπόντος ὅτι «ὁ ἐκλεχθὸς καὶ προταθὸς Μητροπολίτης δέον νὰ ᾖ ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ἀρχιεπισκόπων κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε εἰθισμένα καὶ παραδεγμένα» καὶ ἑτέραν τοῦ πρωθυπουργοῦ (Ἐπ. Δεληγιώργη) ἐπαγομένου ὅτι «δὲν ἐπεμβαίνει ποσῶς εἰς τὰ τῆς Συνόδου καθήκοντα καὶ ὅτι ἀφίνει Αὐτὴν ἐλευθέραν νὰ ἐκλέξῃ εἴτε ἐκ τῶν Ἀρχιεπισκόπων εἴτε ἐκ τῶν Ἐπισκόπων» (Κώδιξ Ἱ. Συνόδου 4-9-1873—22-3-1876).

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ Συνοδικῇ συνεδρίᾳ (14 Δεκεμβρίου) συνεζητήθη ἐκ νέου τὸ ὑπὸ κρίσιν ζήτημα, καθ' ἣν αἱ γνώμαι τῶν Συνοδικῶν ἐδικάσθησαν, καθ' ὅσον οἱ μὲν Φθιώτιδος καὶ Χαλκίδος ἐθεώρουν τὴν ἐκλογὴν τοῦ Κερκύρας, ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ἰσχυρὰν καὶ «ὑφισταμένην κανονικῶς καὶ νομικῶς», οἱ δὲ Λευκάδος καὶ Ὑδρας ἐφρόνουν τὰ ἐναντία· ὅτι δηλ. δὲν ὑφίσταται ἡ πρότασις ἐκείνη καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῇ τὸ ὑπουργεῖον ἐπισήμως περὶ τούτου, ἀλλὰ προφορικῶς διὰ τοῦ Β' Γραμματέως Εὐαγγελίου Λεπτάτα· εἰς ἐν μόνον σημεῖον συνεφώνησαν, ὅτι ὁπωσδήποτε τὸ ὑπουργεῖον δέον ν' ἀπαντήσῃ ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3249-25-9-873 ἐγγράφου Αὐτῆς, μεθ' οὗ διεβιβάσθησαν ἐπικεκυρωμένα πρακτικὰ σχέσιν ἔχοντα μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Κερκύρας ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν «διότι ἄλλως ἄνευ ἀπαντήσεως ἡ Σύνοδος νομίζει, ὅτι δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς νέαν ἐκλογὴν», τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον καὶ τὸ Ὑπουργεῖον, κατὰ τὸ κατωτέρω παρατιθέμενον αὐτοῦ ἐγγραφον, ἐζήτησε τὴν ἀποστολὴν τοῦ σχετικοῦ, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πρακτικοῦ.

Τὸ ὑπουργικὸν ἐγγραφον ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἀριθ. Πρωτ. 7222
Λιεκπ. 5141

Ἐν Ἀθήναις τὴν 12 7βρίου 1873.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
Πρὸς

τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῇ κατὰ τὴν 30 Ἰουλίου ἐ. ἔ. (ἂν ἡ μνήμη δὲν λανθάνει ἡμᾶς) συνοδικῇ συνεδριάσει παρόντων καὶ τῶν Σ. Σ. τεσσάρων συνέδρων καὶ τοῦ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Βασιλικῷ Ἐπιτρόπου, παρέστη ἐνώπιον αὐτῆς καθ' ἡμετέραν παραγγελίαν ὁ ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖῳ Γενικὸς Γραμματεὺς, καὶ ὑπέβαλεν ἐξ ὀνόματος ἡμῶν παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 3127 (28 Ἰουλ.) Συνοδικῆς προτάσεως τῆς ἀφορώσης τὴν εἰς τὸν χηρεύοντα θρόνον τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ἀθηνῶν μετάθεσιν τοῦ Σ. Ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας, παρατηρήσεις μοναδικῶς καὶ κυρίως περιστροφόμενας, εἰς τε τὸ γράμμα καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀρθρῶν Γ' καὶ Δ'. τοῦ περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων γόμου, καθ' ὃ δόξαν μὲν πρόκειται περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου καὶ εἰς κενὴν ἐπισκοπικὴν θέσιν ἢ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως, (ἄρθρ. Γ') καὶ ἡ συνοδικὴ πρότασις εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν Κυβέρνησιν, ὁπόταν δὲ πρόκειται περὶ μεταθέσεως ἐπισκόπου ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν ἐπισκοπὴν ὁ Νόμος χορηγεῖ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὸ δικαίωμα τῆς ἀπλῆς γνωμοδοτήσεως, διότι τὸ τῆς ἐγκρίσεως, ἀνήκει εἰς μόνον τὸν Βασιλέα, ἀφ' οὗ ζητηθεῖσα ἐκφέρει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὴν ἑαυτῆς γνώμην (ἄρθρ. Δ').

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ μνησθέντος δημοσίου ὑπαλλήλου ὑποβληθεισῶν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ παρατηρήσεων ἡμῶν καθίστατο ἀριδίλως γνωστὸν ὅτι αἱ πλείονες τῶν ἐν τῷ μνησθέντι Συνοδικῷ ἐγγράφῳ περιεχομένων ἐκφράσεων καὶ ἰδίως αἱ «ἐξελέξατο» (ἡ Σύνοδος) καὶ ἐψηφίσαιτο συνωδᾶ τῷ ἀποκλειστικῷ καὶ ἀναφαιρέτῳ αὐτῆς καθαρῶς πνευματικῷ δικαίωματι προτείνει τὴν, ἀπὸ τῆς Ἐπισκοπῆς Κερκύρας μετάθεσιν κλπ. ἀντέκειντο ρητῶς πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου.

Ἄλλ' αἱ παρατηρήσεις αἱ ἐξ ὀνόματος ἡμῶν γενόμεναι τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ φαίνεται, ὅτι δὲν ἔπεισαν αὐτήν. Διὸ καὶ ὁ ὑπ' ἡμῶν ἀποσταλεὶς δημόσιος ὑπάλληλος ἐκπληρώσας ἦν, εἶχε παρ' ἡμῶν, ἐντολὴν ἀπεχώρησεν. Ὡς δ' ἐγένετο παρ' ἡμῖν κατόπιν γνωστὸν μετὰ σφοδρὰν μεταξὺ συνοδικῶν μελῶν, συζήτησιν, καθ' ἣν διαφωνήσαντος ἑνὸς τῶν Σ. Σ. συνέδρων πρὸς τοὺς ἑτέρους τρεῖς, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας ἐδήλωσεν, ὅτι παραιτεῖται ἀπὸ τῆς, εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν προταθείσης μεταθέσεώς του, καὶ οὕτω συνετάγη τὸ ἀνῆκον πρακτικὸν τῆς συνεδριάσεως ἐκείνης. (Σημειοῦσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι τῆς ἐν λόγῳ παρατήσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας γίνεται μνεῖα καὶ ἐν τῷ, πρὸς τὸν παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ

Βασιλικὸν Ἐπίτροπον ἐκ μέρους τριῶν συνέδρων, ἐγγράφῳ τῆς 4 Αὐγούστου τ. ἔ.).

Τοῦ πρακτικοῦ τῆς ἐν λόγῳ συνεδριάσεως, κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Ἰουλίον παρακαλοῦμεν τὴν Ἱεράν Σύνοδον νὰ πέμψῃ πρὸς ἡμᾶς ἐπικυρωμένον ἀντίγραφον.

Ὁ Ὑπουργὸς

Δ. Καλλιφρονᾶς».

Ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ὑπουργείου ἡ Σύνοδος δὲν ἔμεινεν ἀδρανῆς ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· τοῦναντίον ἐπελήφθη καὶ κατὰ μὲν τὴν συνεδρίαν τῆς 17ης Δεκεμβρίου «ἐπαναληφθείσης τῆς αὐτῆς συζητήσεως ἀφορώσης τὸν ἐκλεγέντα καὶ προταθέντα ὡς Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Ἀντώνιον Ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας ὁ Β' Γραμματεὺς ἀνεκοίνωσε τῇ Συνόδῳ τὴν ἀπάντησιν, ἣν προφορικῶς παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ» ἔλαβεν, ὅτι δηλ. «θέλει γράψῃ περὶ τούτου πρὸς τὴν Σύνοδον», κατὰ δὲ τὴν τῆς 19ης τοιαύτην καὶ αὐθις «συζητήσεως γενομένης περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως» ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος «προσήγαγε γραπτὴν τὴν περὶ τούτου γνώμην αὐτοῦ, ἣτις ἀναγνωσθεῖσα ἐνώπιον τῶν ἄλλων Συνοδικῶν μελῶν κατεχωρίσθη... αὐτολεξεῖ κατ' αἴτησιν αὐτοῦ». Καὶ ἐν συνεχείᾳ προῦβλήθη τὸ ἐρώτημα «ἂν ἡ Σύνοδος θὰ προβῇ εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Μητροπολίτου σήμερον ἢ οὐ». Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ἐπήλθε συμφωνία «διότι τὰ μὲν δύο μέλη οἱ Φθιώτιδος καὶ Χαλκίδος ἐπέμενον ἴν' ἀναβληθῇ ἡ πρότασις καὶ γίνῃ μετὰ τὰς ἑορτάς, τὰ δὲ ἕτερα δύο ὁ τε Λευκάδος καὶ Ὑδρας ἐπέμενον ἐπίσης, ἵνα προβῇ, διότι τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολὴν ἐπὶ πλέον», διὰ τοῦτο ἀνεβλήθη καὶ πάλιν ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἕνεκα τοῦ ἐπελθόντος διχασμοῦ χωρὶς ν' ἀποφανθῇ ὀριστικόν τι».

Ἡ γνώμη τοῦ Χαλκίδος πρὸς ἣν συνεφώνησε καὶ ὁ Φθιώτιδος ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Τὸ ζήτημα περὶ ἐκλογῆς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ προέδρου τῆς Ἱ Συνόδου ἀναβλήθην ἀπὸ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ αἰοδίου Θεοφίλου μέχρι τῆς σήμερον εἶναι ζήτημα σπουδαιότατον διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πολιτείαν· αὐτὴ δὲ αὕτη ἡ ἀναβολὴ αὐτοῦ ἐπὶ ἕξ ἤδη μῆνας ἀρκοῦντως καθ' ἑαυτὴν μαρτυρεῖ τὴν σπουδαιότητα καὶ σοβαρότητα του.

Ὅθεν ἀπηλλαγμένοι παντὸς πλαγίου καὶ ἐμμέσου σκοποῦ, παντὸς κοσμικοῦ συμφέροντος, πάσης ἐξωτερικῆς ἐπηρείας ἢ ὑποβολῆς, πάσης προσωπικῆς συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας ὀφείλομεν νὰ προβῶμεν εἰς τοῦτο ὡς γνήσιοι ἀντιπρόσωποι ἐνταῦθα τῆς Ἐκκλησίας καὶ πνευματικοὶ Πατέρες τῆς Πολιτείας. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου δυστυχῶς ἔτι δυσχερέστερον κατέστησε σήμερον προγενεστέρα καὶ ἐπίσημος τῆς Ἱεράς ταύτης Συνόδου πρᾶξις, ἀσκησάσης ἤδη τὸ γνωμοδοτικὸν ἐκλογικὸν Αὐτῆς δικαίωμα. Δύο δὲ μέλη λαβόντα μέρος εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ ὑπογρά-

παντα ἐν αὐτῇ συνεδριάζουσι καὶ σήμερον εὐτυχῶς μεθ' ἡμῶν. Δὲν δυνάμεθα δὲ ν' ἀδικήσωμεν ἐπὶ τοσοῦτον τοὺς συναδέλφους ἡμῶν τούτους ὥστε νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐπιπολαίως καὶ ὅλως ἀπερισκέπτως προβάντες τότε εἰς προᾶξιν τοσοῦτον σοβαράν, σήμερον ἀναιτιολογήτως χωροῦσιν αὐθις εἰς νέαν ἐκλογὴν, παίζοντες ἐν οὐ παικτοῖς καὶ ἐκτιθέμενοι δωρεάν ἀπέναντι τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος εἰς τὴν σκληρὰν μομφὴν τῆς ἀσταθείας καὶ παλιμβουλίας. Τὸ κατ' ἐμὲ ξένος ὅλως ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, οὐδεμία πρὸς αὐτὴν μὲ συνδέει προσωπικὴ ἔνοχῃ, οὐδ' ἔχω ὡς ἄτομον τὸ ἐλάχιστον ἐνδιαφέρον εἴτε ὅπως θεωρηθῆ ἔγκυρος εἴτε ὅπως κηρυχθῆ ἄκυρος ἢ προᾶξις αὐτῆ, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον συνδέομαι δι' οἰουδήποτε δεσμοῦ προσωπικῆς συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας μετὰ τοῦ ἐκλεχθέντος τότε Μητροπολίτου καὶ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὅ,τι μὲ ἐνδιαφέρει καὶ μὲ ἐνδιαφέρει σπουδαίως ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ εἶναι ἡ τιμὴ ἐν πρώτοις τοῦ σώματος τούτου, οὐ ἀποτελῶ μέλος καὶ ἐγὼ σήμερον ὡς Ἀρχιερεὺς καὶ δευτέρον ἢ ἀσφάλεια τῆς δευτέρας ἡμῶν ἐκλογῆς τοῦ μέλλοντος Μητροπολίτου. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὡς ὑπερτάτη κυβερνητικὴ ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἴσταται μεμονωμένη καὶ ἀσχετος πρὸς τὰς προγενεστέρας πράξεις αὐτῆς, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἐν ἀλληλέγγυον κυβερνητικὸν σύνολον συνδεόμενον ἐξ ἴσου διὰ πάσας τὰς πράξεις αὐτοῦ τὰς προηγουμένας καὶ ἐπομένας. Ὅθεν ὅπως προβῆ ἡ Σύνοδος εἰς νέαν προᾶξιν ἀναιρετικὴν ἄλλης προηγηθείσης πρέπει αὐτῆ ἐλλόγως νὰ μηδενισθῆ, καθότι ἄλλως ἢ δευτέρα οὐδεμίαν ἔχει ἰσχὴν καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ εἰδικῇ ἡμῶν ταύτῃ περιπτώσει κατὰ τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσμούς, ὅπως προχωρήσωμεν εἰς ἐκλογὴν δευτέραν νέου Μητροπολίτου, ἥδη γενομένης πρώτης ἐκλογῆς, θεὸν ἵνα πρὸ παντὸς ἄλλου, κηρυχθῆ ἡ πρώτη ὡς ἀντικανονικὴ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν σῶμα σωφρονοῦν καὶ πολὺ ὀλιγώτερον μία Σύνοδος ἐξ Ἀρχιερέων δύναται αὐτῆ νὰ κηρύξη παρανόμους τὰς πράξεις τῆς, ἐκ τούτου ἐν τῇ δυσχερείᾳ ταύτῃ εὐρισκόμενοι παρεκαλέσαμεν τὸν ἀρμόδιον ὑπουργὸν καὶ κατόπιν τὸν Β. Ἐπίτροπον, ἵνα εὐαρεστηθῆ νὰ ζητήσῃ τὴν κανονικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος καὶ τούτου γενομένου ὑποβάλλῃ τὴν γνώμην τῆς Ἱ. Συνόδου περὶ τῶν ἐκλεξιμῶν Ἀρχιεπισκόπων. Τοῦτο δὲ ἐζητήσαμεν καὶ ζητοῦμεν διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. α) ὅπως δικαιολογήσωμεν διὰ τούτου τοῦλάχιστον ὁπωσδήποτε τὴν εἰς τὴν δευτέραν ἐκλογὴν πρόοδον ἡμῶν β) ὅπως μὴ ἀγνοοῦντες τοὺς ἀκυρωτικὸς λόγους τῆς α' ἐκλογῆς ὑποπέσωμεν καὶ δευτέρον εἰς τὸ αὐτὸ λάθος καὶ ἴδωμεν καὶ ταύτην ἡμῶν τὴν νέαν ἐκλογὴν ἀκυρωμένην γ) ὅπως ἀπαλλάξωμεν αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν σπουδαίων μελλουσῶν δυσχερειῶν δ) ὅπως ἀσφαλίσωμεν τὸν νέον Μητροπολίτην ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐπιβάσεως αὐστηρῶς τιμωρουμένου ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὁ κ. Β. Ἐπίτροπος ἀγγέλλει ἡμῖν ἀπὸ στόματος, ὅτι ἡ Σ. Κυβέρνησις παραγγέλλει ἡμᾶς νὰ προχωρήσωμεν εἰς δευτέραν ἐκλογὴν. Τοῦτο δὲν εἶχομεν ἀνάγκην νὰ μάθωμεν, διότι πρὸ

ἡμερῶν ὁ κ. Ὑπουργὸς δι' ἐγγράφου του τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέφρασεν. Ὅ,τι λοιπὸν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ἐζητήσαμεν εἰσέτι δὲν ἔχομεν ἐπομένως ἢ Σύνοδος δι' ἐγγράφου της ἤδη ὀφείλει νὰ παρακαλέσῃ τὸ Ὑπουργεῖον ἵνα ἐγγράφως ἀπαντήσῃ. Αὐτῇ καὶ διακοινώσῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς τὴν πρῶτην, τῆς Συνόδου, ἐκλογὴν θεωρεῖ ἄκυρον καὶ μὴ οὖσαν, μεθ' ὃ πρῶτον δικαιούται ἢ Σύνοδος ἵνα χωρήσῃ εἰς τὴν σκέψιν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀρμοδίου Μητροπολίτου χωρὶς νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὰς δικαίας πάντων μορφὰς τοῦλάχιστον τῆς ἀκρισίας καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος. Πᾶς δὲ περαιτέρω λόγος περὶ ἐκλογῆς Μητροπολίτου εἶναι πρόωρος καὶ μάταιος.

Παρὰ ταῦτα ὁμοῦς ἢ συνεδρία ἐκείνη ἐλύθη, οὐδεμιᾶς προόδου ἐπιτευχθείσης ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ζητήματι· τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα εἶχε καὶ ἡ, τῆς 11 Ἰανουαρίου 1874, τοιαύτη, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη «πρῶτον νὰ παρακληθῇ τὸ Ὑπουργεῖον ν' ἀπαντήσῃ ἀκριβῶς καὶ εὐκρινῶς τὴν ἐνήργησεν ἐπὶ τοῦ ἀπὸ 25 Ἰουλίου π. ἔ. καὶ ὑπ' ἀριθ. 3249 Συνοδικοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ διεβίβασεν αὐτῷ, κατὰ τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ ἐπίσημον ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς 28 Ἰουλίου καὶ 1 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀφορῶντα τὴν νόμιμον καὶ κανονικὴν ἐκλογὴν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας Κ. Ἀντωνίου ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν· δεύτερον νὰ διαβιβασθῶσι πρὸς αὐτὸ καὶ ἕτερα μεταγενέστερα πρακτικὰ τεσσάρων συνεδριάσεων ἦτοι πρῶτον τῆς 10 Δεκεμβρίου π. ἔ., δεύτερον τῆς 14 τοῦ αὐτοῦ μηνός, τρίτον τῆς 17 τοῦ ἴδιου μηνός καὶ τέταρτον τῆς 19 τοῦ αὐτοῦ μηνός καὶ ἔτους πραγματευόμενα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ἵνα λαβὼν ὑπὸ ἐμβριδῆ σκέψιν καὶ μελέτην τὰ ἐν αὐτοῖς ἐκτεθειμένα, ἐνεργήσῃ ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ· δηλώσῃ δὲ καὶ τῇ Συνόδῳ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν περαιτέρω» τέλος ὁ Β. Ἐπίτροπος κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 16 τοῦ αὐτοῦ μηνός καὶ ἔτους ἔχων ὑπ' ὄψιν, τοῦτο μὲν ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 12ης Ἰανουαρίου 1874 ἔχουσαν οὕτω «Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισεν, ὅπως κληθῇ ὁ Β. Ἐπίτροπος παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Προέδρου καὶ δηλαδὴ αὐτῷ, ὅτι ἢ περαιτέρω παράτασις τοῦ περὶ ἐκλογῆς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ζητήματος, δὲν πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ παρατείνηται ἢ λύσις, χάριν τῶν τόσων συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν τῆς Μητροπόλεως, καὶ ὅτι τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τῆς Κυβερνήσεως ὀφείλει ν' ἀνακοινώσῃ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ προσθέτων Αὐτῇ, ὅτι ἢ Κυβέρνησις δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποδείξῃ πρὸς Αὐτὴν κανὲν πρόσωπον πεποιθυῖα, ὅτι αὐτὴ θέλει ὠρίμως σκεφθῆ τὴν σπουδαιότητα τῆς θέσεως ταύτης καὶ θέλει προτείνει τὸ καταλληλότερον νὰ καθέξῃ αὐτήν», τοῦτο δὲ ἐγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνόμενον καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν Σύνοδον, ἐπεξήτησε τὴν λύσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ ζητήματος.

Ἴδου τὴν ἀκριβῶς ἐλέγχθη κατ' αὐτὴν· «Ἐπαναληφθείσης τῆς συζητή-

σεως καὶ ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει περὶ τοῦ μέλλοντος Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ὁ, παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, Β. Ἐπίτροπος προσήγαγεν ἔγγραφον πρὸς αὐτὸν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π. Ὑπουργείου, μετὰ τοῦ συνημμένου, αὐτῷ, πρακτικοῦ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπὸ 12 τοῦ ὑπερμεσοῦντος μηνός, ὅπερ καὶ ἀνέγνωσεν εἰς ἐπήκοον τῶν Σ. μελῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔγγραφον τοῦτο δὲν ἀποτείνεται πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον κατὰ τὸν Νόμον, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἐπίτροπον, παρὰ τὸν Νόμον, διὰ τοῦτο ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος ἀπεδοκίμασεν αὐτὸ διὰ τῆς καταωτέρω καταχωρισθείσης γνώμης αὐτοῦ ἐχούσης οὕτω. «Σκεφθεὶς ἐπὶ τοῦ νέου τούτου τρόπου τοῦ ἀλληλογραφεῖν τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῆς Συνόδου ἐν πεποιθήσει ἐκφράζω τὴν ἐξῆς γνώμην περὶ αὐτοῦ. Ὅτι ὁ τρόπος οὗτος εἶναι α) πρωτοφανὴς παρὰ τὸν νόμον β) ὅτι ὕβριστικὸς καὶ καταφρονητικὸς γ) ὅτι εἶναι καὶ ἀνειλικρινὴς διότι ἐναντίον τοῦ ἁγίου νόμου καὶ τῆς ἀνεκὰθεν παραδεδεγμένης τάξεως πρῶτον ἦδη ὁ Β. Ἐπίτροπος παρουσιάζεται ὡς τὸ ἀρμόδιον πρόσωπον πρὸς ὃ ἡ Κυβέρνησις ἐν σώματι ἀπευθύνει τὰ τελεσίγραφα τῆς (ἃ οὗτος ἐκβάλλων ἐκ τοῦ θυλακίου του πρὸς στιγμὴν ἐπιδεικνύει πρὸς τὴν Σύνοδον, μεθ' ὃ εἰσάγει αὐτὴς εἰς τὸν θύλακα αὐτοῦ), ὕβριστικὸν διότι ἡ Κυβέρνησις ἀγνοεῖ πλέον τὴν Σύνοδον καὶ κρίνει ἀνάξιον αὐτῆς ν' ἀπαντήσῃ ἐγγράφως καὶ ἱεραρχικῶς ἀμέσως πρὸς αὐτὴν διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὡς ἐπιτάσσει ὁ Νόμος εἰς ἔγγραφα Συνοδικὰ σπουδαιότατα ἀποσταλέντα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἐπισήμως διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ. Ἀνειλικρινὴς διότι ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ἐκτὸς βεβαίως ἡμῶν, ὃ σκοπεῖ προφανῶς νὰ περιπλέξῃ τὴν Σύνοδον καὶ ἐξαναγκάσῃ αὐτὴν πλαγίως εἰς πράξεις δυναμένας νὰ ἔχωσι δι' αὐτὴν λυπηρὰς συνεπειὰς χωρὶς νὰ ἔχη τοῦλάχιστον οὐδεμίαν βίαιον, ἐφ' ἧς νὰ στηρίξῃ τὰς πράξεις τῆς καὶ τυχὸν τὴν ἀναλογίαν τῆς εἴτε πρὸς αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν εἴτε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἴτε πρὸς αὐτὸ τῶν πιστῶν τὸ πλήρωμα, ὅπερ ἔχει ἀπὸ πολλῶν ἐστραμμένα τὰ βλέμματά του πρὸς ἡμᾶς. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ὅπερ παρουσιάζει ἡμῖν ὁ Κ. Β. Ἐπίτροπος δὲν ἀπεστάλη πρὸς τὴν Σύνοδον, ἀλλ' ἀνήκει προσωπικῶς εἰς αὐτόν, ἡ Σύνοδος δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν αὐτὸ χωρὶς νὰ παραβιάσῃ τὸν Νόμον καὶ χωρὶς προσέτι νὰ καταφρονήσῃ ἑαυτήν. Ἡ Σύνοδος ἄρα δὲν ἔχει εἰσέτι παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τὴν ζητηθεῖσαν, ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτῆς, ἀπάντησιν καὶ ἐπομένως ἀπέχει πάσης περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, σκέψεως μέχρως οὗ ἀξιωθῆ τακτικῆς ἀπαντήσεως. Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ Σύνοδος δὲν ἠθέλην ὑποστῆ καὶ δευτέρον τὴν καταφρόνησιν ταύτην, οὐδ' ἡ Κυβέρνησις ἠθέλην εὐρεθῆ εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ ἀκούῃ τὰς σκέψεις αὐτάς, ἂν ὁ κ. Κοντογόνης δὲν ἐξήλειφε μονομερῶς ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ, πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ἐγγράφου τὴν ἔννομον παρατήρησιν τῆς Συνόδου, ὅτι τοῦ λοιποῦ εὐχεται, ἵνα τὰ, πρὸς τὴν Σύνοδον, ἔγγραφα αὐτοῦ ἀποστέλλονται,

κατὰ τὸν νόμον, πρὸς τὸ σῶμα αὐτὸ ἀπ' εὐθείας καὶ μένουσι παρὰ τῇ Συνόδῳ, ὁ κ. Β. Ἐπίτροπος δὲν ἔχει ποσῶς τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαλειφῇ μονομερῶς οὐδὲν ἐκ τῶν ἀπὸ κοινοῦ ἀποφασισθέντων δύναιται μόνον ἐν τῇ συνεδριάσει νὰ κάμῃ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ καὶ τὸ πολὺ ἐπὶ τέλους νὰ μὴ ὑπογράψῃ. Ὁ κ. Β. Ἐπίτροπος παρακαλεῖται λοιπὸν νὰ ἐξαγγείλῃ ταῦτα τῷ Ὑπουργεῖῳ προφορικῶς καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν βαθεῖαν συνάμα λύπην τῆς Συνόδου ἐπὶ τοῖς γενομένοις».

Καὶ ἐν συνεχείᾳ· «Μετὰ ταῦτα δὲ ἐπιμενόντων τῶν τριῶν ἦτοι τοῦ Ἐπισκόπου Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, τοῦ Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου (οὐσιαστικῶς διευθύνοντος τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου καὶ κατατείνοντος πρὸς ἐπιβολὴν τῶν ἀπόψεων τῆς Πολιτείας), ὅτι ἡ Σύνοδος πρέπει νὰ προβῇ εἰς νέαν ἐκλογὴν, ὁ Μητροπολίτης Λευκάδος λαβὼν τὸν λόγον—ἔπειτα ἀπὸ μίαν ζωηροτάτην, μεταξὺ τῶν Συνοδικῶν, συζήτησιν—πρῶτος, εἶπεν ὅτι προτείνει ὡς Μητροπολίτην Ἀθηνῶν τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον Φωκίδος Κύριον Δαυῖδ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φθιώτιδος τῷ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἡ ψηφοφορία, κατὰ τὸν κανονισμὸν τῆς Ἱ. Συνόδου, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τελευταίου καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου, τότε λαβὼν τὸν λόγον ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, εἶπεν, ὅτι προτείνει τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Μεσσηνίας κ. Προκόπιον, διότι θεωρεῖ αὐτὸν ἀξιώτερον τῶν λοιπῶν καὶ διότι οὐδεμία ἐφημερίς ἔγραψε κατ' αὐτοῦ».

Ὅταν δὲ ὑπεδείχθη εἰς τὸν Χαλκίδος νὰ προτείνῃ Ἀρχιερέα πρὸς ἄνοδον αὐτοῦ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀθηνῶν, οὗτος ἀπήντησεν ὅτι «δὲν ἔχει νὰ προτείνῃ οὐδένα» ἐμμένων εἰς τὰς ἀπόψεις του· «ἀλλ' ἐπειδὴ τῷ ἐγένετο ἡ παρατήρησις ὅτι πρέπει ἐξάπαντος νὰ προτείνῃ καὶ οὗτος διότι θεωροῦνται ἐξηγητλημένα ἤδη τ' ἀφορῶντα τὸν ἐκλεχθέντα καὶ προταθέντα Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας εἶπεν τὰ ἐξῆς ὅτι «κατόπιν τῶν ὅσα εἶπον κατ' ἑμαυτὸν καὶ εἰς ἃ ἐπιμένω διὰ νὰ ὑπεκφυγῶ σπουδαῖα σκάνδαλα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν συμφωνῶ μὲ τὸν Ἅγιον Ὑδρας».

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ γνώμη αὐτοῦ δὲν διευκλώθη εἰς τὰ πρακτικὰ ὡς ἀκριβῶς ἐλέχθη, ἀλλ' ὅτι ὑπέστη ἀλλοίωσιν, διότι διὰ δευτέρας τοι τοιαύτης ἀποκατέστησε τὴν ἀλήθειαν. «Ἡ γνώμη μου αὕτη, λέγει, ὡς ἐν τοῖς πρακτικοῖς διευκλώθη ὑπὸ τοῦ Γραμματέως φέρει ἐν αὐτῇ προφανεστάτην ἀντίφασιν, εἰς ἣν οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποπέσῃ, κατ' ὅτι ἡ ἐπιμένω εἰς ὅσα εἶπον καὶ τότε κατὰ συνέπειαν δὲν δύναμαι νὰ συμφωνήσω μετὰ τοῦ Ἁγ. Ὑδρας, ἢ δὲν ἐπιμένω καὶ τότε μόνον συμφωνῶ. Ἄλλ' ἐγὼ καὶ τότε ἐπιμένον καὶ τώρα ἐπιμένω νὰ διεξαχθῇ τό, περὶ Μητροπολίτου ζήτημα νομίμως καὶ κανονικῶς χάριν τῆς τιμῆς τῆς Συνόδου, τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἐκλεχθισμένου Μητροπολίτου καὶ τέλος χάριν αὐτοῦ, τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβαλλομένου ἡμῖν καθήκοντος. Ὁ

κ. Γραμματεὺς ἄρα ἢ δὲν ἤκουσε καλῶς ὅ,τι εἶπον ἢ ἂν ἀληθῶς ὑπέπεσα εἰς τὴν προφανῆ ταύτην ἀντίφασιν, ὡς ἔγραψεν ὁ Γραμματεὺς ἔπαθον τοῦτο ἀναντιρρήτως ἐκ τῆς ταραχῆς καὶ τῆς συγκινήσεως, ἣν παρήγαγον ἐν τῇ ψυχῇ μου αἱ λαβοῦσαι χώραν, ὡς μὴ ὄφειλε, παρεκτροπαί τινων ἐν τῇ συνεδριάσει ἐκείνη. Σήμερον λοιπὸν ἐπανορθῶ τὸ προφανές τοῦτο λάθος τῆς ἐκφράσεως καὶ λέγω αὐθις ὅτι κατ' ἑμαυτὸν κατόπιν ὧσων εἶπον, καὶ εἰς ἃ ἐπιμένω, ἵνα μὴ φέρω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σπουδαῖα σκάνδαλα, δὲν συμφωνῶ μετὰ τοῦ Ἀγ. Ὑδρας, ἀλλ' ἀπαιτῶ, ἵνα πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου ἀπάντησιν εἰς ἡμᾶς κατ' εὐθείαν, κατὰ τὸν Νόμον, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν εἰς τὸ πρὸς αὐτὸ ἀποσταλὲν ἔγγραφον ἡμῶν, ἢ κἂν νὰ μελετήσωμεν τὰ σταλέντα πρακτικὰ τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τότε ρυθμίζοντες ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα τοὺς λόγους αὐτούς, κυρῶμεν καὶ ἡμεῖς κανονικῶς ἄκυρον τὴν προηγουμένην ἐκλογὴν προβαίνοντες εἰς δευτέραν. Ἄν ὅμως ὑμεῖς Σεβ. ἀδελφοὶ ἐπιμένητε ἀμέσως νὰ προβῶμεν ἀντικανονικῶς εἰς νέαν ἐκλογὴν, δύνασθε νὰ πράξητε ὅ,τι θέλετε, ἐγὼ ὅμως δὲν δύναμαι κατ' οὐδένα λόγον νὰ παραβιάσω τὴν συνείδησιν καὶ τὸ καθήκόν μου. Ὅθεν τότε ἀποσύρομαι καὶ ὑμεῖς μόνοι φέρετε πᾶσαν τὴν εὐθύνην διὰ πάντα τὰ ἐντεῦθεν προκύψοντα σκάνδαλα εἰς τὴν ἀτυχῆ Ἐκκλησίαν». Τέλος ἐρωτηθεὶς ὁ Λευκάδος ὁποῖον προτείνει—ὁ Φθιώτιδος ἠκολούθει τὸν Χαλκίδος—εἶπεν ὅτι «προτείνει καὶ αὐθις τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον Φωκίδος κ. Δαβὶδ διότι ὡς γιννώσκει ὁ Μεσσηνίας ἔγραψεν ὅτι δὲν δέχεται».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πιστοῦται, ὅτι ἡ διαφωνία τῶν μελῶν τῆς Συνόδου, ἦτο ριζική· ἐξ ἀντιθέτου ὅμως λύσις θετικὴ δὲν ἐδίδετο, ἐν προκειμένῳ, ἔλλειψαι σχετικῆς πλειοψηφίας, ἅτε τῶν Συνοδικῶν μελῶν ἰσοψήφως εὐρισκομένων εἰς δύο ἀντιθέτους ἀπόψεις· διὸ καὶ ἐν τῇ συνεδρίᾳ, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς 29ης Ἰανουαρίου «ἐπειδὴ εἰς τὸ περὶ ἐκλογῆς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ζήτημα δὴν ὑπάρχει ἢ ἀπαιτουμένη συμφωνία μετὰ τῶν τεσσάρων Συνοδικῶν μελῶν» ἀπεφασίσθη ἵνα «παρακληθῆ τὸ ὑπουργεῖον ὅπως εὐαρεστηθὲν καλέσῃ καὶ πέμπτον Συνοδικὸν μέλος πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου»· καὶ ὄντως ὡς τοιοῦτο ἐκλήθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεσσηνίας Προκόπιος Γεωργιάδης, ἀναλαβὼν τὰ Συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου.

Παρθένον ἔκτοτε τετράμηνόν που χρονικὸν διάστημα· ὅμως οὐδεμία, ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ παρατηρήθη πρόοδος· ἀλλὰ καὶ ἡ θέσις τοῦ Κερκύρας δὲν εἶχε τελείως διευκρινισθῆ, μέχρις οὗ, κατὰ τὴν Συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 3ης Μαΐου 1874 οἱ Σεβ. Ὑδρας, Μεσσηνίας καὶ Λευκάδος ἀπεφάνθησαν «ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἐκείνη θεωρεῖται ὡς μὴ ὑφισταμένη καὶ ἄκυρος· τοῦτο μὲν διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας Ἀντώνιος παρατήρησε τῆς ὑποψηφιότητος κατὰ τὸ πρακτικὸν τῆς 1 Αὐγούστου 1873, τοῦτο

δὲ διότι καὶ τὸ Ἐπιτροπικὸν Συμβούλιον διὰ τῆς πράξεως αὐτοῦ 12 Ἰανουαρίου 1874 δὲν παρεδέχθη αὐτήν», καὶ κατ' ἀκολουθίαν «ἡ Σύνοδος ὀφείλει νὰ προβῆ εἰς ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου»· ἀντιπαρατηρῶν ὁμοίως ὁ Φθιώτιδος λέγει, ὅτι θεωρεῖ τὴν πρότασιν ἐκείνην ὑφισταμένην ἔτι καὶ νῦν νομικῶς τε καὶ κανονικῶς διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους α) μὲν διότι τὸ Ἐπιτροπικὸν δὲν ἀπήντησεν εἰσέτι πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπισήμως, ἀλλὰ διὰ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου, τοῦθ' ὅπερ ἡ Σεβασμιότης του ἀποκρούει καὶ ἀποδοκιμάζει ὡς παράνομον, κατ' αὐτὸν καὶ παράτυπον β) δὲ διότι ἔγγραφος παραιτήσις τοῦ Κερκύρας δὲν σώζεται ἐν τῷ Συνοδικῷ Ἀρχεῖῳ καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν παρεδέχθη αὐτήν καὶ ἡ παρελθούσα Σύνοδος κατὰ τὸ αὐτὸ πρακτικὸν τῆς 1 Αὐγούστου 1873», καὶ ἦν γνώμην ἀπεδέξατο καὶ ὁ Χαλκίδος.

Ἀποφασιστικὴν ἐν τῷ ὑπ' ἐξέτασιν, Μητροπολιτικῷ ζητήματι, λύσιν, ἔδωκεν ἡ Συνοδικὴ συνεδρία τῆς 17ης Μαΐου. Κατ' αὐτὴν ἀνεγνώσθη «...ἔγγραφον τοῦ Ἐπιτροπικοῦ ἀπὸ 8 τοῦ ὑπερμεσοῦντος καὶ ὑπ' ἀρ. 3436 (ἀριθ. πρωτ. 293) πρὸς τὴν Σύνοδον, δι' οὗ ἀπαντᾷ, ὅτι ἐπειδὴ αὕτη θεωρεῖ ὡς μὴ ὑφισταμένην καὶ ἀποφαίνεται ἄκυρον τήν, ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 28 Ἰουλίου π. ἔ. γενομένην ἐκλογὴν Ἀρχιερέως διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, παρακαλεῖ αὐτήν νὰ προβῆ εἰς νέαν ἐκλογὴν καταλλήλου προσώπου ἀναπληρώσοντος τὴν χηρεύουσαν ταύτην θέσιν».

Κατόπιν τοῦ ἔγγραφου τούτου ἡ Σύνοδος κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ὡς ἀκολούθως. *Σήμερον τῇ 17 Μαΐου 1874 συνεδριάσεως γενομένης ἐν τῷ Συνοδικῷ Γραφείῳ, παρόντος καὶ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου, ἡ Σύνοδος ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἄνωθι ὑπουργικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ παραγγέλλεται, ἵνα προβῆ εἰς ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου τῆς χηρεύουσας Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ἀθηνῶν καὶ συσκευασμένη ἐμβριθῶς καὶ τὸν ἀληθῆ φωτισμὸν τοῦ θείου καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος ἐν συντριβῇ πίστει ἐπικαλεσαμένη, προτείνει ὡς τοιοῦτον τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Μεσσηνίας Κύριον Προκόπιον ἄνδρα πολλαῖς ποιμαντορικαῖς ἀρεταῖς καταγλαϊζόμενον. Ἄλλ' ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ~~παραιτεῖται ἀρεταλῆτικῶς τὴν τοιαύτην τιμὴν Ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν ἐκρίθη νὰ σταλῆ καὶ πρὸς τὸ Ἐπιτροπικὸν πρὸς γνώσιν αὐτοῦ».~~ (Κώδιξ Ἰ. Συνόδου 4-9-870—22-3-876).

Ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προκόπιου ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ἐγένετο ἀφορμὴ ὥστε ἔντονον ν' ἀκουσθῶσι, κατ' αὐτῆς, διαμαρτυρίαι, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον εἶχον γνωσθῆ καὶ εἰς τὸν λαὸν αἱ, ἐν τῇ Συνόδῳ, ἀντεγγλήσεις τῶν Σεβασμιωτάτων συνέδρων· διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἀπεδέχθη ἀρχικῶς τὴν μετάθεσιν αὐτοῦ παρακληθεὶς ὁμοίως ἐπιμόνως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, (Χρ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 88), ἐνέδωκεν ἀποδεχθεὶς ταύτην· ἰδοὺ τί διαλαμβάνει τὸ πρακτικὸν τῆς Συνοδικῆς συνεδρίας τῆς

24ης Μαΐου 1874 ἐν ἣ ἐδόθη τέρμα εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν ζήτημα, ὅπερ ἐπέπρωτο νὰ ἐπιφέρει τόσας θρησκευτικὰς καὶ πνευματικὰς ζημίας ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ Πολιτείᾳ καὶ δημιουργήσῃ τὰς προϋποθέσεις τῆς ἐπεμβάσεως τῆς δευτέρας εἰς τὰ αὐστηρῶς ἐσωτερικά, τῆς πρώτης, καθήκοντα.

«Σήμερον τῇ 24 τοῦ λίγοντος μηνὸς Μαΐου 1874 συνεδριάσεως γενομένης ἐν τῷ Συνοδικῷ Γραφείῳ παρόντος καὶ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Μεσσηνίας Προκόπιος ἐνδοῦς εἰς τὰς ἐπανειλημμένας προτροπὰς τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων τῶν, τὴν Ἱεράν, συγκροτούντων, Σύνοδον, ἀνεκάλεσε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ τὴν δηλουμένην ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς 17 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ἡ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν Β' § τοῦ Α'. ἀρθρου τοῦ Σ'. Νόμου εὐλογον ἔκρινεν, ἵνα προχωρήσῃ εἰς τὴν, τοῦ ἔργου, ἐκτέλεσιν συμφώνως πρὸς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ τὸν νόμον. Καὶ δὴ τὴν θείαν, ἐπικαλουμένην, ἀντίληψιν ἐκλέγει καὶ προτείνει ὡς νόμιμον καὶ κανονικὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν καὶ Προέδρον τῆς Ἱ. Συνόδου τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Μεσσηνίας Κύριον Προκόπιον, ὅπως μετατεθῇ ἀπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν, τῶν Ἀθηνῶν, Μητρόπολιν.

† Ὁ Λευκάδος Γρηγόριος

† Ὁ Φθιώτιδος Καλλίνικος

† Ὁ Χαλκίδος Καλλίνικος

† Ὁ Μεσσηνίας Προκόπιος

† Ὁ Ὑδρας καὶ Σπετωῶν Νεόφυτος».